Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

3-йил чиқиши
30 МАРТ 1968 й.
ШАНБА
№ 75 (534)
БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Ўзбекистон ССР Олий Советини чақириш тўғрисида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:** Ўзбекистон ССР Еттинчи чақириқ Олий Советининг учинчи сессияси 1968 йил 14 майда Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети муҳокамасига қуйидаги масалалар киритилсин:

1. Икки дам олиш куни бўлган беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш муносабати билан республика аҳолисига маданий-маиший ва савдо хизматини яхшилаш чоралари тўғрисида.
2. Ўзбекистон ССРнинг 1967 йилги давлат бюджетининг ижроси тўғрисида.
3. Ўзбекистон ССРнинг «Маданий ёдгорликларни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонунининг лойиҳаси тўғрисида.
4. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1968 йил 29 март. Тошкент шаҳри.

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

1968 ЙИЛ 29 МАРТДА КПСС МОСКВА ШАҲАР ТАШКИЛОТИНИНГ XIX КОНФЕРЕНЦИЯСИДА СЎЗЛАНГАН

Қадрли делегат ўртоқлар!

Конференция делегатларига ва сизлар орқали пойтахтнинг барча коммунистлари ва меҳнаткашларига партиямиз Марказий Комитети номидан кизғин салом топширишга ва Москва коммунистларига, Москванинг барча меҳнаткашларига коммунизм улуғ иши учун курашда янгидан-янги муваффақиятлар тилашга рухсат бергайсиз. **(Гулдурос қарсаклар).**

Москва шаҳар конференцияси партиямизда ҳисобот-сайлов йиғилишларини якунламоқда. Бошланғич партия ташкилотларида бўлиб ўтган ҳисобот ва сайловлар, район, шаҳар ва область партия комитетларига сайловлар партиямиз, унинг барча ташкилотлари ҳаётида катта воқеа, муҳим давр бўлди. Партиямиз XXIII съезди ва Марказий Комитет Пленумлари қарорларининг қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги, хўжалик ва сиёсий вазифаларни ҳал этишда, беш йиллик планни муваффақиятли адо этишда партия ва барча коммунистларнинг ролини ошириш тўғрисидаги масала барча йиғилишлар ва конференцияларнинг диққат марказида турди.

Йиғилишлар ва конференцияларда мавжуд резервлардан янада тўларок фойдаланишни таъминлаш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, меҳнат унумдорлигининг ўсишига, маҳсулот сифатининг яхшиланишига ва таннархининг камайишига эришиш масалалари тўғрисида гап бўлди. Бу жуда муҳим, ўртоқлар, чунки бу проблемалар давлатимиз учун, унинг иқтисодий ва мудофаа қудратини ошириш учун, совет халқи турмуш фаровонлигини юксалтириш учун жуда муҳим аҳамиятга эгадир.

Партия комитетларининг коммунистлар олдида ҳисоб бериши, аслини олганда, бутун халқ олдида берилган ҳисобдир, чунки, йиғилишлар ва конференцияларнинг материаллари матбуотда кенг ёритилди ва радио орқали эшиттирилди. Партиянинг фаолияти тўғрисида партиялилар оммаси ва барча меҳнаткашларни кенг хабардор қилиб туриш партиямиз ҳаётининг принципи бўлиб, биз бу принципга оғишмай амал қилаверамиз.

Партия ташкилотларининг йиғилишларида 12 миллиондан ортиқ коммунист иштирок этди. Ҳисобот докладларини муҳокама қилишда 2 миллион 700 минг киши қатнашди. Демак, ўртоқлар, йиғилишларда қатнашган коммунистларнинг тўртдан бир қисми партиямизнинг сиёсати ва ўз ташкилотининг амалий фаолияти тўғрисида фикрини билдирди, мулоҳазаларини айтди ва таклифлар киритди. Мана шунинг ўзи амалдаги чинакам демократиядир. **(Давомли қарсаклар).**

Ҳисобот-сайлов йиғилишлари ва конференциялар партиямиз сафларининг бузилмас бирлигини, унинг Марказий Комитет теварагида монолит мустаҳкам жипслигини намойиш қилди. **(Қарсаклар).** Барча партия ташкилотлари Коммунистик партиямизнинг КПСС XXIII съезди ва партиямиз Марказий Комитети Пленумлари ишлаб чиққан ҳамда Марказий Комитет Сиёсий бюроси ва Совет ҳукумати изчиллик билан амалга ошириб келаётган ташқи ва ички сиёсатини якдиллик билан маъқуллайдилар ва қўллаб-қувватлайдилар. **(Қарсаклар).**

Марказий Комитет бу мададни ғоят қадрлайди, буни кўп миллионли коммунистлар армияси ҳаракат бирлигининг мустаҳкам негизи деб, коммунистик қурилишда янгидан-янги ғалабаларнинг гарови деб билади. **(Қарсаклар).**

Йиғилишлар ва конференцияларда қилинган танқидий мулоҳазалар ва таклифлар келгуси ишларимиз учун ғоят қимматлидир.

Биз, албатта, обивателларча қилинган танқидни эмас, балки партиявий, принципиал танқидни назарда тутяпмиз. Партиявий танқид, Владимир Ильич Ленин айтиб ўтганидек, дипломатияга ва майда-чуйда ғаразларга ёт бўлган ўртоқларча, рўй-рост танқид бўлиши керак. Танқиднинг қиммати ишлатилган ибораларнинг кескинлиги билан эмас, балки ҳаққонийлиги, исбот этилганлиги билан, кўтарилган масаланинг аҳамияти, унинг берадиган фойдаси билан белгиланади. Партия барча коммунистларнинг танқид қуролидан тўғри, ленинча фойдаланишидан ғоят манфаатдордир. **(Қарсаклар).**

Конференция делегатлари танқид қилган органларнинг барча раҳбарлари бу танқидий мулоҳазаларни ғоят зўр эътибор билан қараб чиқадилар ва тегишли хулосалар чиқарадилар, деб ўйлаймиз.

Шуни айтиб ўтиш керакки, ҳисобот-сайлов йиғилишлари ва конференцияларда партия ички демократиясини ривожлантириш масалалари партиявий интизомни янада мустаҳкамлаш, демократик централизм ленинча принципларига риоя қилиш масалалари билан чамбарчас боғланган ҳолда қараб чиқилди. Партия ҳар бир коммунист учун жавобгар бўлганидек, ҳар бир коммунист ҳам партия учун жавобгар эканлиги тўғрисидаги ленинча таълимот зўр куч билан таъкидлаб ўтилди. Бу ғоят муҳим ишдир. Коммунистик партия маслакдошларнинггина эмас, балки шунингдек биргаликда ҳаракат қилувчиларнинг ҳам партиясидир. Мустаҳкам, онгли партиявий интизом, барча партия аъзоларининг юксак активлиги ва жавобгарлик ҳисси мавжуд бўлган шароитдагина ҳаракат бирлиги бўлиши мумкин.

Темирдек мустаҳкам партиявий интизомнинг зарур эканлиги тўғрисидаги ленинча таълимот фақат бевосита революцион ҳаракатлар даври учунгина аҳамиятли бўлиб, шундан кейинги социал-иқтисодий ҳамда демократик қайта қуришлар давомида ўз кескинлигини йўқотади, деб ўйлаган кишилар чуқур хато қиладилар. Партия оммани революция томон бошлаб бораётган вақтда ҳам, партия оммага бошчилик қилиб, социалистик жамият қуриш учун курашаётган даврда ҳам ва коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган даврда ҳам партия учун мустаҳкам онгли интизом керак эканлигини тажриба ҳеч сўзсиз исбот этмоқда. Бу эса, партия кучининг, унинг муваффақиятларининг, ғалабаларининг энг муҳим манбаларидан биридир. **(Давомли қарсаклар).**

Ўртоқлар! Сизнинг конференциянгиз яхши ўртоқларча, партиявий вазиятда ўтмоқда ва Москва коммунистларининг марксизм-ленинизм жанговар байроғига чексиз садоқатини намойиш қилмоқда. **(Давомли қарсаклар).**

Ўртоқ В. В. Гришиннинг муфассал докладида, делегатларнинг нутқларида пойтахт партия ташкилотининг коммунистик қурилиш вазифаларини амалга ошириш йўлидаги кўп қиррали фаолияти ўз ифодасини топди.

Москва партия ташкилоти ҳамиша партиямизнинг жанговар ва шонли отряди, КПСС Марказий Комитетининг содиқ ва ишончли таянчи бўлиб келди ва шундай бўлиб қолмоқда. **(Гулдурос, давомли қарсаклар).** Мана, 50 йилдан бери, яъни В. И. Ленин бошчилигидаги Совет ҳукумати ва партия Марказий Комитети Москвага кўчиб келган 1918 йил март ойидан бери сизнинг партия ташкилотингиз пойтахт ташкилотидир. Биз пойтахт ташкилоти мана шу юксак ва фахрли мавқени шараф билан оқлаб келмоқда, деб айта оламиз. **(Давомли қарсаклар).**

Москва партия ташкилоти мамлакатни социалистик индустрлашда, саноатни техника жиҳатдан реконструкция қилишда, халқ хўжалигининг барча тармоқлари учун кадрлар тайёрлашда ғоят катта роль ўйнади. Москва меҳнаткашлари оммасининг ижодий ғайратини кучайтиришга катта таъсир қилган кўпгина ажойиб ташаббуслар кўрсатдилар. Улар биринчи беш йиллик планларни муддатидан олдин бажариш учун мусобақалашганларнинг биринчи сафларида бордилар. Улуғ Ватан урушининг даҳшатли йилларида москваликлар фидокорона меҳнат ва қаҳрамонлик намунасини кўрсатдилар. Москва меҳнаткашлари урушдан кейинги йилларда саноатни техника жиҳатдан қайта қуроллантириш, маҳсулот сифатини ошириш соҳасидаги катта ишларда бир неча марта ташаббускор бўлиб чиқдилар ва бу соҳада кўпгина муваффақиятларга эришдилар. Москваликлар беш йиллик планни 1970 йил 7 ноябрда муддатидан илгари бажариш, В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш йўлидаги социалистик мусобақани ленинградликлар билан биргаликда бошлаб бердилар. **(Қарсаклар).**

Москва саноати мамлакатимизнинг халқ хўжалигида катта ўрин тутади. Мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган электродвигателларнинг учдан бир қисмидан кўпроғи, автомобилларнинг тўртдан бир қисми, жуда кўп миқдордаги металл қирқувчи станоклар, асбоблар, радио ва электр аппаратлари ҳамда маҳсулотнинг бошқа кўпгина турлари Москвада ишлаб чиқарилмоқда.

Москва — фан, адабиёт, санъатнинг ҳамма эътироф қилаётган марказидир. Минг-минглаб энг таниқли олимлар, ёзувчилар, рассомлар, театр ва кино арбоблари шу ерда ишламоқдалар. Москвадаги Фанлар академиясида, санъат ходимларининг ижодий ташкилотларида ва давлат муассасаларида совет фани ва маданиятини янада ривожлантириш йўллари белгиланмоқда.

Пойтахт меҳнаткашлари хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма участкаларида қилаётган фидокорона меҳнатлари билан мамлакатимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлаш, илмий-техника тараққиётини жадаллаштириш ишига катта ҳисса қўшмоқдалар.

Москва ташкилоти пойтахтимизни обод қилиш соҳасида ҳам катта иш олиб бормоқда. Пойтахт кўзимиз ўнгида гўзаллашмоқда, москваликларнинг турмуши тобора яхшиланмоқда. Москвада капиталистик шаҳарларга хос ижтимоий зиддиятлар йўқ, у янги, социалистик типдаги шаҳар тимсолидир. Москвани планлаштириш ва қуришда шаҳардаги барча аҳолининг замонавий кулайликлардан фойдалана олиши назарда тутилмоқда.

Хуллас, москваликларнинг муваффақиятлари озмунча эмас, ўртоқлар. Лекин биз истиқболга назар ташлашимиз, ҳал қилинмаган вазифаларни кўз олдимизга келтиришимиз керак. Шаҳар партия комитетининг ҳисобот докладида ва делегатларнинг нутқларида эришилган муваффақиятлар билан бир қаторда камчиликлар ҳам кўрсатиб ўтилганлиги, фойдаланилмаган резервлар тўғрисида гапирилганлиги тўғри.

Марказий Комитет ишонадики, Москва шаҳар партия комитети, Москва Совети, бутун Москва ташкилоти конференциялар делегатларининг ва йиғилиш иштирокчиларининг таклифларини ҳисобга оладилар ва бу таклифлардан ишни янада яхшилаш учун фойдаланадилар. Сизда куч кўп, кадрларингиз яхши, тажрибали, сиз экономика, фан, маданиятни ривожлантиришда, ташкилий ва сиёсий ишларни ҳал қилишда янада юксакроқ натижаларга эришиш учун ҳамма имкониятларга эгасиз. **(Давомли қарсаклар).**

Ўртоқлар!

Партиямизнинг совет халқи ўртасидаги обрў-эътибори ғоят катта ва совет халқи партиямизга ишонади. Бу обрў-эътибор, бу ишонч ўз-ўзидан пайдо бўлган эмас. Бу обрў-эътибор ва ишонч жанглар ўтида ва бунёдкорлик фаолияти давомида, муваффақиятлар қозонилган йилларда ва қийинчиликлар даврида, ўз миқёси жиҳатидан жуда катта сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий қайта қуришлар давомида ортдирилгандир.

Совет мамлакати янги тарихий вазифаларни бажараётган ҳозирги пайтда Коммунистик партиянинг роли ва аҳамияти янада ошиб бормоқда. Бу эса, жамиятимиз тараққиётининг объектив эҳтиёжларидан келиб чиқадиган қонуний бир ҳолдир. Коммунистик қурилиш жараёнида коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш, ишлаб чиқариш муносабатларини такомиллаштириш, кишиларни тарбиялаш, халқлар дўстлигини янада ривожлантириш билан боғлиқ улкан ва мураккаб проблемалар келиб чиқмоқда. Фан ва техника гуркираб ривожланмоқда, ҳаётимизнинг бутун равиши жиддий суратда ўзгармоқда. Социалистик демократия кенгаймоқда. Халқаро ишлар соҳасида ва биринчи навбатда социалистик мамлакатлар билан ҳар томонлама ҳамкорликни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш, жаҳон революцион ва миллий озодлик ҳаракатини қўллаб-қувватлаш, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш соҳасида бизнинг мамлакатимиз олдида катта ва мураккаб вазифалар турибди.

Илғор назария — марксизм-ленинизм билан қуролланган партиягина мана шу проблемаларни тўғри ҳал эта олишга, мамлакатимиз иқтисодий ва ижтимоий тараққиётида энг асосий, энг муҳим йўналишларни аниқ белгилай олишга қодирдир. Қарашлари ва ҳаракат бирлиги билан жипслашган, сиёсий ва ташкилотчилик фаолиятида катта тажрибага эга бўлган партиягина коммунизм қурилиши соҳасидаги ҳамма ишларни муайян мақсадни кўзлаб, илмий асослаб ва планли равишда олиб боришга қодирдир. Меҳнаткашларнинг кўп миллионли оммаси билан мустаҳкам жипслашган партиягина халқнинг — ишчилар синфи, деҳқонлар, зиёлиларнинг кучини хўжалик соҳасидаги, шунингдек сиёсат соҳасидаги вазифаларни муваффақиятли бажаришга сафарбар этишга қодирдир. **(Давомли қарсаклар).**

Қурилишимизнинг бутун тажрибаси В. И. Лениннинг «Пролетариат диктатурасини фақат Коммунистлар партияси орқалигина амалга ошириш мумкин» (Асарлар, том 32, саҳифа 212) деган сўзлари ҳаққонийлигини тасдиқлади. Тажриба шуни ҳам кўрсатадики, пролетариат диктатураси ишини давом эттирувчи социалистик умумхалқ давлати ҳам фақат ишчилар синфининг етакчилик роли мавжуд бўлган ҳолда Коммунистик партиянинг раҳбарлиги ва йўналтирувчи таъсири остида муваффақиятли ривожлана олади. **(Қарсаклар).** Партия халқ манфаатларини кўзлаб, коммунизм манфаатларини кўзлаб ўз олдига қўйилган вазифаларни ўзининг бутун тарихи давомида бажариб келганидек, улуғ Ленин бизга васият қилганидек оғишмай ва фидокорона бажаради. **(Гулдурос қарсаклар).**

Партия коммунистик қурилиш жараёнида тобора мустаҳкамланмоқда, унинг сафлари кенгаймоқда, партия ташкилотларининг жанговарлик қобилияти ошиб бормоқ-

(Давоми иккинчи бетда).

АЛЕКСЕЙ ИВАНОВИЧ ГАГАРИНГА
АННА ТИМОФЕЕВНА ГАГАРИНАГА

Азиз Алексей Иванович ва Анна Тимофеевна!

Фарзандингиз Юрий Алексеевич Гагариннинг фожиали ўлими барча совет кишиларини чуқур қайғуга солди. Мана шу оғир жудолик учун биз ҳам Сиз билан бирга қайғурамиз.

Космосни биринчи бўлиб забт этган, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Юрий Алексеевичнинг шонли номи Ватанимизга ва бутун инсониятга мансуб бўлиб, кишилар хотирасида умрбод сақланиб қолади.

Юрий Алексеевич ўзининг бутун онгли ҳаёти давомида Ватанга садоқат билан хизмат қилиб келди. У Коммунистик партиянинг содиқ фарзанди эди. Унинг ҳаёти ёш авлодларни коммунизм тантанаси йўлидаги шижоатларга ҳамиша руҳлантириб туради.

Бизнинг самимий таъзиямизни қабул қилгайсиз.

Л. БРЕЖНЕВ, Н. ПОДГОРНИЙ, А. КОСИГИН.

Валентина Ивановна ГАГАРИНАГА

Азиз Валентина Ивановна!

Коммунистик партиямизнинг содиқ фарзанди, космосни биринчи бўлиб забт этган, Совет Иттифоқи Қаҳрамони, умр йўлдошингиз Юрий Алексеевич Гагариннинг фожиали вафоти муносабати билан Сизга ва оилангизга чуқур таъзия билдирамиз ва шу оғир мусибатингизга ҳамдард эканлигимизни билдирамиз.

Юрий Алексеевичнинг бутун порлоқ онгли ҳаёти социалистик Ватанга садоқат билан хизмат қилиш намунаси бўлди. У, космик фазони ўзлаштириш йўлидаги ғоят буюк жасорати билан социалистик Ватанимизнинг шон-шуҳратини абадий улуғлади. Юрий Алексеевичнинг ёрқин хотираси совет халқининг ва бутун инсониятнинг қалбида мангу сақланади.

Бизнинг сидқидилдан изҳор этган таъзиямизни қабул қилгайсиз.

Л. БРЕЖНЕВ, Н. ПОДГОРНИЙ, А. КОСИГИН.

Таисия Степановна СЕРЕГИНАГА

Азиз Таисия Степановна!

Жасур ва довюрак коммунист, мард жангчи, совет халқининг содиқ фарзанди, умр йўлдошингиз, қаҳрамон Владимир Сергеевич Серегиннинг фожиали ҳалок бўлганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиламиз.

Владимир Сергеевичнинг ажойиб ҳаёти, унинг Ватан учун жангларда кўрсатган шижоати ва авиацияни ўзлаштириш йўлидаги қаҳрамонларча ишлари совет халқи дилида ҳамиша сақланади ва ёшларимиз учун илҳомбахш намуна бўлиб хизмат қилади.

Оғир мусибат учун Сиз билан бирга қайғуриб, Сизга ва оилангизга сидқидилдан ҳамдардлик ва таъзия изҳор қиламиз.

Л. БРЕЖНЕВ, Н. ПОДГОРНИЙ А. КОСИГИН.

Евдокия Андреевна ЧЕРНОБРОВКИНАГА

Совет Иттифоқи Қаҳрамони, фарзандингиз, инженер-полковник Владимир Сергеевич Серегин хизмат бурчини адо этиб турган вақтда фожиали ҳалок бўлганлиги муносабати билан чуқур таъзиямизни қабул қилгайсиз.

Владимир Сергеевичнинг бевақт ўлими Сиз билан бирга бизни ҳам оғир қайғуга солди. Сизнинг жасур учувчи, оташин совет ватанпарвари бўлган фарзандингизнинг хотираси юрагимизда ҳамиша сақланади.

Л. БРЕЖНЕВ, Н. ПОДГОРНИЙ, А. КОСИГИН.

СССР космонавт учувчиси, Совет Иттифоқи Қаҳрамони полковник Ю. А. Гагарин билан Совет Иттифоқи Қаҳрамони инженер-полковник В. С. Серегиннинг ҳалокати тафсилотини аниқловчи ҳукумат комиссиясидан

СССРнинг космонавт учувчиси, полковник Ю. А. Гагарин биринчи класс синовчи учувчи инструктор В. С. Серегин билан бирга учиш маҳоратини такомиллаштириш мақсадида 27 март кундуз куни Москва ёнидаги аэродромдан икки ўринли реактив машқ самолётида навбатдаги парвозга чиқди.

Учиш зонасида машқ топшириғини адо этиб бўлганидан кейин ўз аэродромига қайтиб келаётган вақтда Владимир области Киржач районидаги Новоселово қишлоғи яқинида самолёт фалокатга учради. Фалокат натижасида СССРнинг космонавт учувчиси полковник Ю. А. Гагарин ва инженер-полковник В. С. Серегин ҳалок бўлдилар.

Ҳукумат комиссияси авиация соҳасидаги мўътабар мутахассислар иштирокида шу фалокат сабабларини текшириб чиқмоқда.

ЯНГИ КИНОТЕАТР

Кафтдек майдонда қандилдек бино ярақлаб турибди. Бу Ғафур Ғулом номли янги кинотеатрдир. У шаҳарнинг Октябрь районидаги Хастимомда ишга тушди.

Иттифоқимизнинг турли шаҳарларидан, чет эллардан келган туристлар у ердаги тарихий ёдгорликларни диққат билан томоша қилишади. Энди эса замонавий архитектура лойиҳаси асосида қурилган ойнаванд, 820 ўринли кинотеатр эшиклари меҳнаткашлар учун кенг очилди.

Янги экилган ниҳоллар, гуллар атрофига қўйилган ўриндиқларни кексалар тўлдиришган. Кинонинг кенг ёруғ фойесидан ёшларнинг қаҳ-қаҳаси эшитилади. Янги кинотеатрнинг очилишига бағишланган йиғилишга кўпгина томошабинлар тўпланишди. Кинотеатр директори Ҳ. Келонов йиғилишни очди.

Тантаналар тугагач катта духоба парда кўтарилди. Навбат бош кино механик М. Рўзиевга берилди. У аппаратлар мурувватини бурайди. Экранда ўзбек йигитининг Улуғ Ватан урушида кўрсатган жасоратини мадҳ этувчи «Генерал Собир Раҳимов» фильми намойиш қилинди.

СУРАТДА: Ғафур Ғулом номли кинотеатр.

КОСМОНАВТ УЧУВЧИ, СОВЕТ ИТТИФОҚИ ҚАҲРАМОНИ ПОЛКОВНИК Ю. А. ГАГАРИННИ ВА СОВЕТ ИТТИФОҚИ ҚАҲРАМОНИ ИНЖЕНЕР-ПОЛКОВНИК В. С. СЕРЕГИННИ ДАФН ЭТИШНИ УЮШТИРУВЧИ ҲУКУМАТ КОМИССИЯСИДАН

Ҳукумат комиссияси марҳум Юрий Алексеевич Гагарин ва Владимир Сергеевич Серегин билан видолашмоқ учун Совет Армияси марказий уйининг Қизил байроқли зали 30 март соат 9 дан 12 гача очиқ бўлишини маълум қилади.

Ю. А. Гагарин билан В. С. Серегин 30 март соат 14 да Қизил майдондаги Кремль девори ёнига дафн этилади. Ҳалок бўлганларнинг ҳоки солинган қутича Кремль девори токчаларига қўйилган пайтда мамлакатда бир минут сукут эълон қилинади.

БЕРУНИЙ НОМЛИ МУКОФОТЛАР КОМИТЕТИДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги фан ва техника соҳасида Абу Райҳон Беруний номли Ўзбекистон ССР Давлат мукофотлари комитети давлат мукофотларини олиш учун тақдим этиладиган ишларни илгари хабар қилинганидек, 1968 йил 1 сентябргача эмас, балки 1968 йил 27 августгача қабул қилади.

ЎЗ КУЧЛАРИ БИЛАН

Қўйлиқ атрофи баҳаво жойлар. Бу ерда 25 гектар майдонда «Подъёмник» заводининг янги ишлаб чиқариш участкаси ишга тушган.

Корхона ёшлари янги территорияда стадион бунёд қилишга киришдилар. Ҳозирги пайтда футбол майдони тайёрланмоқда. Спорт ҳаваскорлари ғайрати ва ҳашари билан ташкил қилинаётган стадион яқин орада ишга тушади.

ПАРТИЯ ВА ҲУКУМАТ РАҲБАРЛАРИ ФАХРИЙ ҚОРОВУЛДА ТУРДИЛАР

Авиация фалокати вақтида ҳалок бўлган СССРнинг машҳур космонавт учувчиси Юрий Алексеевич Гагарин билан авиация қисми командири, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Владимир Сергеевич Серегин ҳоки солинган қутичалар М. В. Фрунзе номидаги Совет Армияси марказий уйининг Қизил байроқли залига қўйилган. Коммунистик партия ва Совет ҳукумати раҳбарлари уларнинг хотирасини ҳурмат билан эслаш учун 29 март эрталаб шу ерга келдилар.

Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев ўртоқлар фахрий қоровулда турдилар.

Совет Иттифоқи раҳбарлари ҳалок бўлган қаҳрамонларнинг шу залда тўпланган оила аъзоларига ва қавм-қариндошларига чуқур таъзия изҳор қилдилар. (ТАСС).

Москваликлар Ю. А. Гагарин ва В. С. Серегин билан видолашмоқдалар

МОСКВА, 29 март. (ТАСС). Бугун Москва меҳнаткашлари самолётда машқ қилиб учиш вақтида юз берган фалокат натижасида ҳалок бўлган жаҳонда биринчи бўлиб космосни забт этган, СССРнинг машҳур космонавт учувчиси, КПСС аъзоси, СССР Олий Советининг депутати, Совет Иттифоқи Қаҳрамони полковник Юрий Алексеевич Гагарин ва авиация қисмининг командири, КПСС аъзоси, Совет Иттифоқи Қаҳрамони инженер-полковник Владимир Сергеевич Серегин билан видолашдилар.

... Совет Армияси марказий уйининг Қизил байроқли зали. Ю. А. Гагарин ва В. С. Серегин ҳоки солинган қутичалар ўртага, баланд супа устига қўйилган. Супа атрофи гуллар ва гулчамбарлар билан тўлиб кетган. Мотам куйлари янграйди.

Эрталаб соат 8 дан 30 минут ўтганда зал эшиклари очилади.

Дафн этишни уюштирувчи ҳукумат комиссиясининг аъзолари А. П. Кириленко, Д. С. Полянский, Д. Ф. Устинов, В. В. Гришин, И. И. Якубовский, А. А. Епишев, К. А. Вершинин, М. В. Келдиш, А. Г. Николаев, М. С. Смиртюков, шунингдек СССР министри Н. А. Щелоков ва КПСС Москва шаҳар комитетининг секретари А. М. Калашников биринчи бўлиб фахрий қоровулда турадилар.

Москва меҳнаткашлари оқимининг кети узилмайди. Улар Ватанимизни шарафлаган кишилар ҳурматини бажо келтириб, чуқур қайғу билан сукут сақлаб ўтиб борадилар.

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

(Боши биринчи бетда).

да. XXIII съезддан кейин ўтган 2 йил мобайнида КПСС сафига 1 миллиондан ортик киши кабул қилинди. Партия сафига қабул қилинганлар орасида ишчилар синфи етакчи ўринни эгалламоқда. Ўтган йили партия кандидатлигига қабул қилинганлар орасида ишчилар 52.2 процентни ташкил қилди. Бизда кандидатликка қабул қилинганлар орасида ишчилар кейинги 35 йил мобайнида ҳеч қачон шунча кўп бўлган эмас эди. Партия сафига колхозчи деҳқонларнинг, совет интеллигенциясининг илғор намояндалари ҳам келиб қўшилмоқда. Партия ўз сафларини меҳнаткашларнинг энг яхши намояндалари ҳисобига тўлдира бориб, айни бир вақтда коммунист деган юксак номни оқламаётган кишилардан ўзини холи қилган ҳолда, янада қудратли, янада монолит бўлиб қолмоқда. (Қарсаклар).

Ҳозир КПССда 13 миллион 180 минг коммунист бор. Эндиликда партия ташкилоти бўлмаган бирон бир муҳим участка, коллектив йўқ. Шундай қилиб, бизнинг партиямиз оммага, ижтимоий фаолиятнинг ҳамма соҳаларига таъсир қилиб туришда катта имкониятга эгадир. Эндиликда гап мана шу имкониятлардан тўла фойдаланишдадир.

Партиянинг ролини ошириш — барча партия ташкилотларининг жанговарлик қобилиятини ошириш, коммунистларнинг сиёсий онглилигини ошириш, уларнинг партия сиёсатини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда актив иштирок этишига эришиш, беш йиллик планни, коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли бажариш учун курашда олдинги сафда бўлишларига эришиш демакдир.

Бизнинг партиямиз коммунизм ишига садоқатли ҳамда меҳнаткашлар ўртасида муносиб обрў ва ҳурмат қозонган юксак малакали серғайрат ходимларни тарбиялаб етиштирди ҳамда уларни партия ва давлат ишининг, халқ хўжалигининг турли соҳаларига раҳбарлик ишларига кўтарди. Биз ҳеч қачон ҳозиргидек раҳбар кадрларнинг шу қадар малакали составига эга бўлган эмасмиз, деб дадил айтишимиз мумкин.

Марказлаштириш билан маҳаллий ташаббусни, планлаштириш билан иқтисодий рағбатлантиришни, коллегиячилик билан шахсий жавобгарликни бир-бири билан яхшироқ боғлаб олиб бориш талаб қилинаётган ҳозирги шароитда кадрларни тўғри танлаш ва тарбиялаш янада катта аҳамият касб этмоқда.

Кейинги йилларда бизда кадрларга нисбатан чуқур ишонч, уларга меҳрибонлик билан муносабатда бўлиш, уларнинг фаолиятига янада объектив, ҳар томонлама ёндошиш руҳи қарор топди. Бу жуда яхши иш, ўртоқлар. Ишонч кишиларга ғайрат бағишлайди, уларнинг кучига куч қўшади, уларнинг ўз ишига ишончини кучайтиради. Аммо, ходимларга ишончнинг ошиб бориши, катта мустақиллик берилиши уларнинг фаолияти устидан назоратни бўшаштириш демакдир, деб ўйлаган кишилар ҳақли эмас. Кадрларга нисбатан ишонч ва ҳурмат, албатта, уларга нисбатан юксак талабчанлик билан боғланиши керак. Партия ўз кадрларига ишонган ҳолда, топширилган иш учун ҳар бир кишидан тўла ҳисоб беришни талаб қилиб келди ва бундан кейин ҳам талаб қилади, партия ва давлат интизомини бузганлик учун эгаллаб турган лавозими ва ўтмишдаги хизматларидан қатъи назар қатъий масъулият талаб қилади.

Партияда, давлат ва хўжалик аппаратида кадрларнинг янгиланиши ва ўсишидан иборат табиий жараён ҳамма вақт давом этиб келмоқда, партия, давлат ва хўжалик аппарати янги ходимлар билан тўлдирилмоқда. Шу муносабат билан айтиш кераккн, ҳозирги вақтда бизда раҳбар ходимлар сафини меҳнаткашларнинг барча табақалари — ишчилар, колхозчилар, зиёлиларнинг энг яхши намояндалари ҳисобига, ўзларини амалий ишда яхши кўрсатган ёшларимиз, хотин-қизларнинг энг яхши намояндалари ҳисобига тўлдириб туриш учун катта имкониятлар бор.

Коммунистик қурилиш кенг авж олдирилган шароитда Советларнинг, касаба союзларининг, комсомолнинг ва меҳнаткашлар бошқа оммавий ташкилотларининг масъулияти ва роли ошиб бормоқда. Жамиятимиз бутун сиёсий системасининг етакчи ва раҳбар кучи бўлган Коммунистик партия барча давлат ва жамоат ташкилотларининг фаолиятини бирлаштириб ва йўллаб турибди. Барча оммавий ташкилотлар ўз ҳуқуқлари ва вазифалари доирасида ана шу ташкилотларда ишловчи коммунистларнинг ишга тўла масъулият билан қарашлари, ташаббускорлик ва ижодкорлик кўрсатишлари учун дадил ва ишонч билан ҳаракат қилишларини партия принципиал жиҳатдан муҳим вазифа деб ҳисоблайди. Партия раҳбарлик роли кучайиши ва Советлар, касаба союзлари, комсомол, меҳнаткашлар барча оммавий ташкилотларининг роли ошиб бориши — социалистик тузумимизнинг чуқур демократик характерини акс эттирувчи бир-бири билан ўзаро боғланган ва бир-бирини тақозо қилувчи процессдир. (Қарсаклар).

Ўртоқлар!

Бизнинг партиямиз коммунистик жамият қуришнинг пойдевори бўлган экономикага ҳамиша биринчи даражали аҳамият бериб келди.

Хўжалик қурилишидаги муваффақиятларимиз асосий социал вазифаларни ҳал этишда, совет кишилари турмуш даражасини юксалтиришда бизга ёрдам бермоқда. Экономикани юксалтириш мамлакатнинг мудофаа қудратини ҳам, тинчлик ва социализм манфаатлари йўлида халқаро вазиятнинг ривожланишига биз ўтказадиган таъсирни ҳам кўп жиҳатдан белгилаб беради.

Бу йил биз саноат, қурилиш ташкилотлари ва транспортни хўжалик юритишнинг янги системасига ўтказиб бўламиз. Янги шароитлар партия, совет, хўжалик ва касаба союз ташкилотлари олдига янги талаблар ҳам қўймоқда. Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш юзасидан ҳали катта ишлар қилишимиз керак.

Мамлакат ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлари, совет зиёлилари, барча меҳнаткашлари уч йилдан бери беш йиллик план топшириқларини бажариш учун ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар.

Икки йил мобайнида мамлакатда саноат ишлаб чиқариши тахминан 20 процент ортди, мамлакат пландан ташқари 12 миллиард сўмлик маҳсулот олди. Етакчи тармоқлар — энергетика, металлургия, химия, машинасозлик юксак суръатлар билан ривожланиб борди. Айни вақтда халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқариш анча кўпайди. Истеъмол буюмлар ишлаб чиқаришни ривожлантириш билан ишлаб чиқариш воситалари ишлаб чиқаришни ривожлантириш суръатларини бир-бирига яқинлаштириш соҳасида партия бошлаган йўл муваффақиятли амалга оширилмоқда.

Қишлоқ хўжалигидаги ишлар ҳам яхшиланиб бормоқда. Сўнгги икки йил ичида қишлоқ хўжалик маҳсулоти ишлаб чиқаришнинг ўртача йиллик ҳажми бундан аввалги йиллардаги ишлаб чиқаришнинг ўртача йиллик ҳажмидан анча ортиқ бўлди. Қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базаси мустаҳкамланиб бормоқда.

Шу билан бирга, биз партия XXIII съезди ва Марказий Комитетнинг қишлоқ хўжалигига бағишланган 1966 йил май Пленуми қарорларини амалга оширмоқ учун ҳали кўп иш қилиш кераклигини тушуниб турибмиз. Бу катта иш бўлиб, бутун партия, бутун халқнинг зўр ғайрат билан ишлашини талаб қилади.

КПСС XXIII съездидан кейин ижтимоий ишлаб чиқариш ривожланиб борганлиги аҳоли жон бошига ҳисоблаганда реал даромадларни 12 процент ошириш имконини берди. Саноатимиз билан қишлоқ хўжалигимиздаги ишлар қанчалик яхшиланиб борса, халқ фаровонлигини янада ошириш учун бўлган имкониятлар ҳам шунчалик кўпаяди.

Ҳозирги босқичда экономика тараққиётини характерлаб берувчи асосий кўрсаткич шуки, халқ хўжалигини ривожлантириш суръатлари жадаллашиб, ишлаб чиқариш самарадорлиги ошиб ва меҳнаткашларнинг моддий фаровонлиги узлуксиз юксалиб бормоқда. Миллий даромаднинг кўпайиб бораётганлиги сингари умумлаштирувчи кўрсаткичда ҳам ана шу қонуний жараён ўз ифодасини топмоқда. Шуни эслатиб ўтмоқчиманки 1961—1965 йилларда миллий даромад йилига ўрта ҳисобда мамлакатимизда 5—7 процентдан кўпайиб борди. Янги беш йилликнинг ўтган икки йили мобайнида миллий даромад йилига ўрта ҳисобда 7 процентдан ўсди.

Лекин эришилган муваффақиятларга муносиб баҳо бериш билан бирга, биз бундан буёнги вазифаларни ва шу вазифаларни ҳал қилиш йўлларини ҳам равшан идрок қилиб боришимиз лозим. Биз беш йилликнинг дастлабки икки йилидаги муваффақиятларимизни мустаҳкамлашимиз ва ривожлантиришимиз керак. Бундан буён ҳам меҳнат унумдорлигини оширишга, социалистик ишлаб чиқаришдаги ҳамма резервлардан фойдаланишга, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга ўзимизнинг асосий куч-ғайратимизни сарфлашимиз зарур.

Бошқа партия конференцияларида бўлгани каби сизнинг конференциянгизда ҳам меҳнат унумдорлигини ошириш масалаларига катта эътибор берилди. Дарҳақиқат, меҳнат унумдорлигини ошириш тўғрисида, маҳсулотнинг сифатини яхшилаш ва унинг таннарҳини камайтириш ҳақида, меҳнат интизоми тўғрисида ғамхўрлик қилиш бутун партиявий-сиёсий ишнинг диққат марказида бўлиши лозим. Ҳозирги асосий вазифа ана шундан иборат.

Ўтган йилдан эътиборан бизнинг мамлакатимизда беш кунлик иш ҳафтасига ўтила бошланди. Эндиликда миллион-миллион ишчилар ва хизматчилар ҳафтада икки кун дам олмоқдалар. Ҳафтасига бир кун дам олгандан кўра кетма-кет икки кун дам олиш ёқимли ва қулай эканлиги шак-шубҳасиз. Лекин бу тадбирни амалга ошириш вақтида партия ва хўжалик раҳбарларининг, маҳаллий Советларнинг, касаба союзларининг қиладиган ишлари кўпайиб кетди. Икки кунлик дам олишни қандай қилиб яхшироқ уюштириш мумкин, бу дам олишни сиҳат-саломатлик учун ҳам, маданий жиҳатдан ривожланиш учун ҳам, болаларни тарбиялаш учун ҳам энг фойдали тарзда ўтказмоқ учун нималар қилиш керак, деган масалалар пайдо бўлди. Буларнинг ҳаммаси яхши ва қилиниши зарур бўлган ишлардир.

Лекин партия ташкилотлари билан хўжалик раҳбарлари иккита дам олиш куни тўғрисида лозим даражада ғамхўрлик қилиш билан бирга, беш иш кунига бўлган эътиборни ҳам бўшаштирмасликлари, шу иш кунларидан ишлаб чиқаришни янада юксалтириш манфаатлари йўлида самарали фойдаланишга интилишлари керак. Янги шароитда корхона ва муассасаларнинг фаолиятини янада яхшилаш, хўжаликка раҳбарликни такомиллаштириш соҳасидаги ташкилотчилик ишларининг аҳамияти ошди. Бу ишда партия органлари ва хўжаликларнинг раҳбарлари кўпроқ ташаббускорлик кўрсатишлари лозим. Беш кунлик иш ҳафтасига ўтилган шароитда меҳнатни ташкил этиш билан боғлиқ бўлган ҳамма масалаларни тезроқ ҳал қилиш керак бўлади. Бу ерда делегатлар шу ҳақда тўғри гапларни айтиб ўтишди.

Партия ташкилотларининг иш савияси, идеология ишининг савияси тўғрисида гапирганда, аввало, ишлаб чиқариш топшириқлари қандай бажарилаётганлигини, меҳнат унумдорлиги қандай оширилаётганлигини, меҳнат интизомининг аҳволи қандай эканлигини, уюшқоқсизлик ва бўшанглик̆нинг ҳар қандай кўринишларига қарши қанчалик муросасиз кураш олиб борилаётганлигини ҳисобга олиш керак. Лениннинг, коммунистик тарбия онгли меҳнат ва ижтимоий фаолиятдан ташқарида бўлмайди ва бўлиши мумкин эмас, деган кўрсатмаларига ҳамиша амал қилиш керак. (Давомли қарсаклар).

Коммунистик онгликни доимо мустаҳкамлаб бориш билан бирга, меҳнатнинг моддий ва маънавий омилларини бир-бири билан тўғри қўшиб олиб бориш лозим. Социализм шароитида бу омиллар бир-бирига зид бўлмайди, балки бир-бирини тўлдиради. Бизнинг мамлакатимизда меҳнат қилиш яшаш воситасигина эмас. Меҳнат совет кишиларининг маънавий эҳтиёжи, уларнинг жамият олдидаги юксак бурчи ҳам бўлиб қолмоқда. Бинобарин, ҳамма нарсани моддий манфаатдорликдангина иборат қилиб қўйиш нотўғри бўлур эди, бундай қилиш совет кишисининг ички дунёсини камбағаллаштириб қўйган бўлур эди.

Бизнинг мамлакатимизда ишлаб чиқаришнинг чинакам хўжайини совет кишиси бўлиб, у ўз цехи, ўз корхонаси учун, завод маркасининг шуҳрати учун, ўз колхози ва совхози учун жон куйдиради. Завқли меҳнат саноат ва қишлоқ хўжалигида қаҳрамонларни майдонга келтирмоқда, мусобақанинг янгидан-янги формаларини вужудга келтирмоқда, шонли починлар ва ташаббусларни рўёбга чиқармоқда. Совет меҳнатчиларининг ғоявий етуклиги, партияга, коммунизм идеалларига чуқур садоқат туйғулари меҳнатга онгли муносабатда бўлиш тимсолида ўзининг ифодасини топмоқда. (Гулдурос, давомли қарсаклар).

Партия ташкилотлари, матбуот, радио, телевидение, кинонинг, барча идеология муассасаларимизнинг вазифаси ҳам шундан иборатки, улар меҳнатнинг, меҳнаткашлар бошлаган янгиликлар, ташаббускорларнинг обрўсини тағин ҳам юксак поғонага кўтаришлари, меҳнатга коммунистик муносабат ҳар бир ходимнинг хулқ-атвор нормаси бўлиб қолишига эришишлари лозим.

Ишчилар йиғилишларининг ролини ошириш керак. Шу йиғилишларда ишлаб чиқаришнинг энг зарур масалалари, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш масалалари муҳокама қилинадиган бўлсин. Ишчиларнинг йиғилишларда айтган таклифларига эътибор билан қараш зарур. Шуни одат тусига киритиш лозимки, ишчиларнинг йиғилишларида киритилган таклифларни министрликлар умумлаштириб борадиган, улардан амалий хулосалар чиқариб оладиган ва бу тўғрида тегишли коллективларни вақти-вақти билан хабардор қилиб турадиган бўлсинлар.

Ўртоқлар!

Партия ва хўжалик органлари кейинги йилларда ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш юзасидан, ишлаб чиқариш резервларидан тағин ҳам тўлиқ фойдаланиш юзасидан катта иш қилдилар. Бу иш бир талай натижаларга олиб келганлиги шак-шубҳасиз. Шу билан бирга ҳозир ҳам айрим корхоналарда машина-ускуналардан етарли равишда фойдаланилмаётир, ишчиларнинг анчагина вақти бекор ўтмоқда. Москванинг ўзида ҳам шундай ҳоллар содир бўлаётганлиги ўзингизга маълум. Биз бундай ҳолларга муросасозлик билан қарай олмаймиз.

Фондлардан олинадиган самарани кўпайтириш учун ҳам бир талай ишлар қилинди. Башарти биз аввалги беш йиллик билан таққослайдиган бўлсак, бу соҳада ҳам ижобий натижаларга эришилганлигини кўрамиз. Бироқ биз асосий ишлаб чиқариш фондларидан рационал фойдаланишни ўрганиб оладиган бўлсак, янги объектларни ўз вақтида ишга туширишни таъминлаб, улардан энг тўғри фойдаланмоқ учун зарур шарт-шароитни вужудга келтирсак, фан ва техниканинг энг янги муваффақиятларини амалда татбиқ этадиган бўлсак, биз ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини тубдан ошириш учун ҳамма имкониятларга эга эканлигимизни анализлар кўрсатиб турибди.

Партия ташкилотлари ана шу масалаларнинг ҳаммасини мулоҳаза қилиб кўришлари лозим. Лекин бу иш фақат партия ташкилотларининг иши бўлмай, шу билан бирга биринчи навбатда министрликларнинг, иқтисодий, план, таъминот органларининг, барча мутахассисларимизнинг ҳам ишидир.

Ишлаб чиқаришнинг жуда катта миқёслари бизнинг халқ хўжалигимизга хос бир нарса бўлиб, шундай шароитда маҳсулот сифатини янада ошириш проблемаси катта аҳамият касб қилади. Ҳамма делегатлар, барча коммунистлар бу масаланинг моҳиятини яхши биладилар, шу сабабли бу масалага батафсил тўхталиб ўтирмай қўяқолай. Фақат шуни айтиш билан кифояланмоқчиманки, ҳар қандай маҳсулот — хоҳ автомобиль, трактор, двигатель, станок, хоҳ кийим-кечак, пойафзал бўлсин, унинг сифатини яхшилаш туфайли биз катта маблағларни тежаб қолишимиз ва одамларнинг эҳтиёжларини тўлароқ қондиришимиз мумкин бўлади. Ниҳоят, бу нарса товарларимизнинг рақобат бардошлигини тағин ҳам оширади ва ташқи бозорлардаги Совет Иттифоқининг позицияларини мустаҳкамлайди.

Капитал қурилиш проблемаси халқ хўжалигининг энг катта проблемаларидан ҳисобланади. Бизнинг мамлакатимизда қурилиш ишлари кенг миқёсда олиб борилмоқда. Катта муваффақиятлар билан бир қаторда бир талай нуқсонлар ҳам бор. Биз саноат иншоотларини ҳам, маданий-маиший, социал муассасаларни ҳам ҳамма жойда ўз муддатида ишга туширяпмиз, деб айта олмаймиз. Маблағларнинг сочиб юборилишига, лойиҳаларнинг сифатсиз бўлишига ва бошқа бир қанча нуқсонларга йўл қўйилмоқда.

Яқинда Марказий Комитет билан Министрлар Совети капитал қурилишни кадрлар билан таъминлаш чоралари тўғрисида қарор қабул қилдилар. Қурувчиларга катта ёрдам берилмоқда. Қурувчилар совет ишчилар синфининг катта отряди бўлиб, улар кўпинча қийин шароитларда ишлайдилар. Хўжалик қурилишимизнинг ана шу муҳим соҳасини ўз назоратлари остига олиш, фақат танқид қилибгина қолмай, капитал қурилиш ишини амалда тезроқ яхшилашга кўмаклашиш — партия ташкилотларининг бурчидир.

Яна бир масала борки, бу ҳақда гапирмай ўтиб бўлмайди. Бизнинг асримиз — фан-техника революцияси асридир, бинобарин, фан-техника муваффақиятларини ишлаб чиқаришга тезроқ жорий этиш, бошқа мамлакатларнинг, шу жумладан техника тараққиёти соҳасида кўпгина фойдали тажриба орттирган социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг фан-техника соҳасидаги тажрибасидан фойдаланиш экономикани ривожлантиришда салмоқли муваффақиятларга эришишнинг муҳим шартларидан биридир.

Умумиттифоқ министрликларининг ҳаммаси Москвада жойлашган. Фан-техника тараққиёти учун ана шу министрликлар ва уларнинг партия ташкилотлари зиммасига катта масъулият юклатилган. Министрликларнинг ташкилий қарор топиш даври тугаб, уларнинг ишига талабчанликни ошириш вақти келди. Саноатнинг тегишли тармоқларидаги техникавий даража учун биринчи навбатда министрликлар жавобгардир.

Фанлар академияси, етакчи илмий-тадқиқот ва лойиҳалаш институтлари Москвада ишламоқда. Бу муассасалар актуал илмий-техникавий проблемаларни тез ва самарали ҳал қилиб беришлари, ҳамиша ижодий изланиш билан шуғулланишлари, практикадан илдамроқ боришлари, агар таъбир жоиз бўлса, ишлаб чиқаришни сифат жиҳатидан яхшилаб, саноатнинг етакчи тармоқлари учун энг юксак марраларни таъминлаб берадиган илмий-техникавий негизни олдиндан яратиб беришлари лозим.

Партия фан ходимларининг меҳнатини юксак қадрлайди, фаннинг муваффақиятли ривожланиши учун зарур бўлган ҳамма ишларни қилади. Марказий Комитет билан Совет ҳукумати ҳозирги вақтда фаннинг самарадорлигини янада ошириш, унинг ишлаб чиқариш билан алоқасини кучайтириш чораларини ишлаб чиқмоқдалар.

Фаннинг баъзи тармоқларини ривожлантиришда, бир қанча илмий-тадқиқот муассасалари ишида камчиликларимиз ҳам бор, албатта. Бу камчиликларнинг энг каттаси шуки, олимларнинг кўпгина кашфиётлари, технологиядаги янгиликлар ишлаб чиқаришга сусткашлик билан жорий этилмоқда. Ҳақиқатан ҳам шундай бўлмоқда. Лекин бизда баъзан шундай ҳол бўладики, ўртоқлар, баъзи ходимлар фан-техника тараққиёти тўғрисида гапирган пайтда ўз мамлакатимиздаги ва бошқа социалистик мамлакатлардаги фан-техника тафаккурининг муваффақиятларини очиқдан-очиқ камситадилар. Айни маҳалда ана шу кишилар капиталистик дунёдаги фан ва техниканинг муваффақиятларига ошиқча баҳо бериб юборадилар.

Фактлар шундан иборатки, фақат социализм, хўжаликни планли асосда юритишнинг ўзи фаннинг равнақи ва бутун жамият манфаатлари йўлида фан-техника тараққиётидан фойдаланиш учун мислсиз имкониятлар таъминлаб беради. Совет олимларининг космос, планеталараро фазони ўзлаштириш, ядро физикаси, математика ва бошқа асосий фанлар соҳасидаги улуғвор кашфиётлари ҳаммага маълум. Бизнинг фанимиз, қардош социалистик мамлакатларнинг олимлари ишлаб чиқаришнинг турли тармоқларини, аввало металлургия, химия, электроника, телемеханикани такомиллаштириш учун ҳам жуда кўп иш қилдилар. Ўз-ўзидан равшанки, мамлакатимиз олимлари, конструкторлари ва инженерлари олдида ҳали катта-катта вазифалар турибди, улар совет фани ҳамма жиҳатдан ва ҳамма соҳаларда ҳақиқатан ҳам энг илғор фан бўлиб қолиши учун ана шу вазифаларни ҳал қилишлари лозим. (Қарсаклар).

Социалистик мамлакатлар экономикаси тез ва жадал юксалиб бораётган, бутун социалистик система буюк муваффақиятларга эришаётган бир пайтда, капиталистик экономиканинг тузалмас иллатлари айниқса яққол кўриниб қолмоқда.

Дарвоқе, бизнинг олимларимиз, халқаро масалалар билан шуғулланувчи пропагандистларимиз ҳозир капиталистик дунёда рўй бераётган ва уни талвасага солаётган социал-иқтисодий ва сиёсий жараёнларни анализ қилишга кўпроқ эътибор беришлари мумкин.

Ҳозир капитализмнинг энг муҳим бўғинлари бўлмиш Англия, Қўшма Штатлар, Германия Федератив Республикасининг экономикаси жиддий ларзаларга дуч келмоқда. Бу — тасодифий бир ҳол эмас. Бу ларзалар жаҳон хўжалиги ва аввало, АҚШ хўжалигининг бундан олдинги бутун тараққиёти натижаси бўлиб, капиталистик экономиканинг беқарорлиги кучайиб бораётганлигини, унинг тараққиётидаги нотекислик кескинлашаётганлигини акс эттиради. Урушдан кейинги даврда капиталистик дунёдаги ишлаб чиқариш ва савдо-сотиқ бирмунча ривож топди. Бу — фактдир. Лекин бу нарса буржуазия идеологлари даъво қилаётганидек капитализмнинг «ҳаёт қобилияти» қайтадан дунёга келганлигини асло билдирмайди. Бу ҳол ҳозирги замон фан-техника революциясининг ўзига хос хусусиятларига алоқадордир. Ҳозирги вақтда бу ўсиш кетма-кет кризис таназзуллари билан алмашилди, бу кризис таназзулларининг миқёси кейинги чорак аср мобайнида рўй берган ҳамма таназзуллардан ошиб кетди.

Ҳозир бошланиб кетган валюта-молия танглиги капиталистик система доирасидаги кризис кўринишларининг мужассам ифодасидир. Яқинда Англиянинг фунт-стерлинги девальвация қилиниб, унинг қиммати 14.3 процент камайтирилди. Бу воқеанинг аҳамиятини шундан ҳам билса бўладики, Англия фунти халқаро савдо-сотиқдаги ҳамма ҳисоб-китобларнинг 30—35 процентида фойдаланилади. Фунтдан кейин 25 тадан ортиқ капиталистик давлат валютасининг ҳам қадрсизланганлиги бежиз эмас. Энди навбат Америка долларига келди, ҳақиқатда долларни девальвация қилиш бошланди. Доллар урушдан аввалги даражадагисидан икки ярим-уч баравар қадрсизланди. Шундай шароитда капиталистик система чуқур иқтисодий кризисга дучор бўлиши эҳтимолдан холи эмас. Ҳозирнинг ўзидаёқ Америка, Англия, Франция, Италия, Германия Федератив Республикасида ишсизлик тез кўпайиб бораётганлигини кўриб турибмиз. 1968 йилнинг бошларига келиб, шу мамлакатлардаги ишсизлар сони 6 миллион кишига етди. Бу рақам тирик кишиларнинг, одамларнинг фожиасини кўрсатади.

Булар капитализм иллатларининг далолати эмасми, ахир? Биз бу ҳақда баралла овоз билан гапиришимиз лозим, ўртоқлар, чунки бу—ҳақиқатдир, бу—идеология курашидаги ишонтириш қуролидир. (Қарсаклар).

Ўртоқлар! Шаҳар партия комитетининг ҳисобот докладида, делегатларнинг нутқларида марксизм-ленинизм назариясини ўрганиш масалаларига, идеология масалаларига катта эътибор берилди. Бу — тўғри. Ҳозир кескин идеология кураши олиб борилмоқда. Бу курашдаги фронт линияси, унинг асосий жабҳаси социализм билан капитализм ўртасидан, бир-бирига зид бўлган икки ижтимоий система ўртасидан ўтади.

Империализм тарихнинг ҳужумкор ҳаракатини тўхтатишга ожиз бўлиб ва жаҳон социализми билан ошкора олишишга жазм қилолмай, социалистик мамлакатлар меҳнаткашларининг ғоявий-сиёсий бирлигини бўшаштиришга уринмоқда. Бунда асосан миллатчи ва ревизионист унсурларга умид боғланмоқда.

Хулоса қилиб айтганда, бизнинг давримиздаги идеология кураши — синфий курашнинг шиддатли фронти бўлиб қолди. Бу курашда сиёсий лоқайд ва пассив бўлиш, душман ўз олдига қўяётган мақсадларга нисбатан холис бўлиш мумкин эмас. Бизнинг партиямиз пролетариат билан буржуазия ўртасида синфий сулҳ тузилиши мумкин бўлмаганидек, идеология соҳасида ҳам тинч-тотув яшаш мумкин эмас, деб доимо огоҳлантириб келган эди. (Давомли қарсаклар).

Совет жамиятининг маънавий-сиёсий бирлигини бўшаштиришнинг уддасидан чиқа олмасликларини идеология соҳасидаги ғанимларимиз яхши билишади. Лекин шундай бўлса-да, буржуа идеологлари совет кишилари айрим гуруҳларининг дунёқарашига бир амаллаб таъсир ўтказишга, уларнинг синфий онгини сийқалаштиришга ҳали ҳам умид қилиб келмоқдалар.

Советларга қарши империалистлар тузган турли хил ташкилотлар ва муассасалар маънавий тутуриқсиз, заиф, сиёсий ғўр кишиларни қидириб топишга уринмоқдалар. Ўзига зеб берган, Ватан йўлидаги меҳнати билан эмас, балки турли шубҳали сиёсий воситалар йўли билан ўзини кўрсатишга мойил бўлган, бизнинг ғоявий мухолифларимиз мақтовларига учган кимсалар баъзан уларнинг қармоғига илиниб қолмоқда. Совет жамоатчилиги ана шу иккиюзламачи кишиларнинг шармандали хатти-ҳаракатларини қаттиқ қораламоқда. (Давомли қарсаклар). Муртадлар жазосиз қолишга умид қила олмайдилар. Меҳнаткашларнинг кўпдан-кўп хатлари ҳамда Москва ва бошқа шаҳарлардаги бир қанча корхона ва муассаса ишчилари ҳамда хизматчилари йиғилишларининг резолюциялари ана шундан яққол далолат бериб турибди.

Империализм қароргоҳидаги душманларимиз айрим зиёлиларнинг ғоявий ғўрлиги ва иккиланишларидаги ҳар қандай кўринишларга жуда қаттиқ ёпишиб олмоқдалар. Империалистлар ўзларининг социализм дунёсига қарши идеология курашида шу воқеалардан ўз манфаатлари йўлида фойдаланишга уринмоқдалар.

Лекин шуни ҳамма билиб қўйсинки, мамлакатимизнинг барча зиёлилари каби, совет маданияти ва санъати арбоблари ҳам ўз халқи билан, Ленин партияси билан бирга бўлиб келдилар, ҳозир ҳам биргадирлар ва бундан буён ҳам бирга бўладилар. (Гулдурос, давомли қарсаклар). Совет зиёлилари ҳамиша революциямиз байроғига содиқ бўлиб келди ва ҳозир ҳам шундай. (Давомли қарсаклар). Совет халқи ва унинг Коммунистик партиясининг бузилмас бирлигини — коммунизм улуғ иши учун курашдаги ҳамма ғалабаларимизнинг гарови бўлган бирликни бўшаштиришга душманларимиз ҳеч қачон муваффақ бўла олмайдилар. (Давомли қарсаклар).

Ватанимизнинг кучи, хўжалик қурилишидаги ва мамлакат мудофаа қудратини мустаҳкамлашдаги муваффақиятларимизнинг негизи ана шу бирликда эканлигини ҳар бир коммунист, ҳар бир совет кишиси яхши билади. Бу—буюк бирлик бўлиб, қардош социалистик мамлакатлар билан, бутун дунёдаги коммунистлар билан дўстлигимиз мустаҳкамлигининг асосидир. Империализмга қарши курашда бизнинг енгилмас кучимиз ана шу бирликдадир. Бутун дунёда тинчлик учун курашдаги муваффақиятларимизнинг манбаи ана шу бирликдадир. (Гулдурос, давомли қарсаклар).

Ўртоқлар, биз идеология иши ҳақида гапирганимизда аввало, ёшларимизни тарбиялашни ўйлаймиз. Бу иш—жуда катта умумпартиявий, умумдавлат ишидир. Асрни олганда, бу иш жамиятимизнинг келгусидаги тараққиёти масаласидир.

Бизнинг ёшларимиз меҳнат нималигини яхши биладилар, меҳнат қилишнинг уддасидан чиқадилар. Биз мамлакатнинг етакчи қурилишларида, электр станцияларда ва заводларда, далаларда ва чорвачилик фермаларида, илмий-тадқиқот институтларида ва лабораторияларда ёшларни кўриб турибмиз. Студентларнинг қурилиш ташкилотлари тузилганлигида ва студентларнинг бошқа фойдали ишларда қатнашаётганлигида ўқув машғулотлари билан амалий меҳнат қўшилиб кетганлиги ўзининг ёрқин ифодасини топди. Бу эса бизда яхши анъанага айланиб қолди.

Коммунизм қуриш даврида ёшларга сиёсий ва илмий-техникавий билим бериш муҳим ва масъулиятли иш бўлиб қолди.

Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида Владимир Ильич Ленин совет ёшларини ўқиш, ўқиш ва яна ўқишга даъват қилган эди. Советлар мамлакатининг ишчи ва қишлоқ ёшлари ана шу даъватга лаббай деб жавоб бериб, саводсизликни тугатиш машғулотларига, курсларга, ишчилар факультетларига бориб ўқиганлигини ҳаммамиз яхши эслаймиз. Ёшлар ўз оталари революция баррикадаларида ва граждан уруши окопларида душманга қарши жангларда ҳимоя қилган ғояларни ўрганиб олдилар, марксизм таълимоти асосларини, коммунизм алифбесини ўргандилар ва шу билан бирга, социализм қуриш учун зарур бўлган бошланғич илмий-техникавий билимни олдилар.

Эндиликда ёшларнинг билим олиш имкониятлари беқиёс ўсди, лекин шу билан бирга, жамиятнинг сиёсий жиҳатдан ўқимишли, чинакам ғоявий, чуқур билимли ва малакали ходимларга бўлган талаби ҳам мислсиз ўсди.

Ҳозирги кунларда ёшларнинг марксизм-ленинизм фанини мунтазам ва чуқур ўрганиш, марксизм-ленинизм таълимотини жамиятимиз турмуши ва ривожидаги барча мураккаб жараёнларга кенг кўламда татбиқ этиш имконияти ҳар қачонгидан ҳам катта. Ҳозирги кунларда илм-фан турмушнинг ҳамма соҳаларига тобора зўр куч билан кириб бормоқда. Ҳозир саноатнинг бирон-бир тармоғи йўқки, бу тармоқни электроника ва кибернетикасиз, биохимия ва квант физикаси ҳамда ҳозирги замон илмий билимларининг бошқа кўпгина чўққилари муваффақиятларидан фойдаланмай туриб ривожлантириш мумкин бўлсин.

Бизнинг ёшларимиз ана шу чўққиларни эгаллаши лозим. Биз совет ёшларини марксизм-ленинизм руҳида тарбиялаш тўғрисида кун сайин ғамхўрлик қилиш билан бирга, ёшларимиз олган билимлар коммунистик қурилишнинг амалий вазифаларини ҳал қилиш йўлида фойдаланилиши тўғрисида, ҳозирги замон фанининг ҳамма муваффақиятларидан совет кишиларининг бахт-саодати йўлида фойдаланилиши тўғрисида ҳам ғамхўрлик қилишимиз лозим.

Ёшларни илмий-техника ижодкорлигига активроқ жалб қилиш лозим. Олий ўқув юртлари ва корхоналарнинг партия, комсомол ва касаба союз ташкилотлари ёшларни илмий-техника жамиятларига, илмий тўгаракларга жалб қилиш соҳасидаги ишларни кенг қулоч ёйдиришлари лозим. Бундай жамият ва тўгараклар ўқув юртларида, завод ва фабрикаларда, совхоз ва колхозларда ташкил этилиши ва ёшлар бу жамият ҳамда тўгаракларда фаннинг энг янги муваффақиятлари ва улардан ишлаб чиқаришда фойдаланиш тўғрисида тўлиқ тасаввур олишлари мумкин. Бу ишда ўқув юртларининг олимлари, профессорлари ва муаллимлари, барча илмий ходимларимиз катта роль ўйнашлари мумкин ва лозим.

Бу — муҳим вазифа, ўртоқлар. Бунда гап ёшларнинг ҳозирги замон фан ва техникаси чўққиларини эгаллашлари учун чинакам оммавий ҳаракатини уюштириш устида бормоқда. Сиёсий жиҳатдан етук ва энг янги фан-техника билимлари билан қуролланган ёшлар коммунизм қуришдан иборат умумхалқ ишига ўзларининг тағин ҳам баракалироқ ҳиссаларини қўша оладилар. Ёшларимиз — ёш ишчилар ва колхозчилар, Совет Армияси ва флотининг жангчилари, олий ўқув юртларининг талабалари мамлакатнинг ижтимоий ва сиёсий турмушида тобора кенг ва актив қатнашмоғи учун ҳамма ишларни қилишни партиямиз ўзининг бурчи деб билади. (Давомли қарсаклар).

Ўртоқлар! Шу кунларда мамлакатимизда ва бутун дунёда гениал пролетар ёзувчиси, Лениннинг дўсти, меҳнаткаш халқ бахт-саодати учун курашчи Алексей Максимович Горький туғилган куннинг юз йиллиги нишонланмоқда. У яратган ўлмас бадиий образлар, жўшқин жанговар публицистика, унинг бутун улкан мероси улуғ халқимизга хизмат қилмоқда, ёзувчи ҳаёт чоғидаги каби Советлар Ватани душманларига зўр куч билан зарба бермоқда. Улуғ инсонпарвар ва революционер бўлган бу зот капиталистик тузумни жон-жаҳди билан ёмон кўрар, унинг риёкорлик, манфур никобини йиртиб, империалистик, фашистик идеологиянинг ҳар қандай кўринишларини фош қилиб ташлар эди.

Горький Советлар Ватанининг шаҳдам одимига қувонар, ўз тақдирининг хўжайини бўлиб қолган ишчилар ва деҳқонларнинг ижодий даҳоси билан фахрланар эди. У ёшларимизни меҳнат гаштини суришга ўргатар, ўзларида меҳнатга иштиёқ ва меҳр-муҳаббат ҳисларини тарбиялашга ўргатар эди. «Меҳнатни севинглар, — деган эди у.— Меҳнат — коллектив, ақил, эркин меҳнатнинг кучи инсонни шу қадар улуғ ва доно қиладики, бошқа ҳеч қандай куч бунга қодир эмас». (Давомли қарсаклар).

Бизнинг санъаткор зиёлиларимиз Горький анъаналарини мерос қилиб олиб, ўз ижодлари билан совет кишисининг маънавий дунёсини бойитмоқдалар, яқин ўтмишдаги жанговар кунлар зафарномаси ва халқнинг ҳозирги меҳнат шижоатларини тараннум қилмоқдалар, бизга ёт бўлган идеологияга нисбатан муросасизлик ҳис-туйғуларини уйғотмоқдалар.

Ёзувчилар, рассомлар, барча санъат арбоблари яратаётган энг яхши асарларни миллион-миллион кишилар миннатдорчилик билан ва таҳсин айтиб кутиб олмоқдалар. Ғоявий-бадиий жиҳатдан заиф, бўш асарлар пайдо бўлиб қолганида эса (афсуски, бизнинг адабиётимизда, киномизда, театримизда ҳам шундай асарлар пайдо бўлиб қолаётганлиги ўзингизга маълум), совет кишилари уларга синчковлик билан жиддий баҳо бериб, юз-хотир қилмай уларнинг камчиликларини айтмоқдалар. Ижоддаги муваффақиятсизликлар ва ғоявий нуқсонлар атрофида кўп гап-сўз ва ҳар хил фикрлар пайдо бўлади. Ижодий союзлар ва партия ташкилотлари принципиаллик кўрсатаётган, камчиликлар тўғрисида ўртоқларча ошкора ва тўппа-тўғри гапирилаётган жойларда муваффақиятли ижодий иш учун яхши вазият вужудга келишини турмушнинг ўзи кўрсатиб турибди.

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги муносабати билан партия қилган улкан идеология иши жуда катта аҳамиятга эга. Москвадаги партия ташкилотларида ҳам бу ишнинг кўпгина марокли формалари вужудга келди. Бошқа партия ташкилотлари сингари Москва коммунистлари ҳам ўша шонли кунларда ўзлари орттирган тажрибани умумлаштириб ва мустаҳкамлаб, тўғри иш қилмоқдалар.

Ҳозир мамлакатда партиямиз учун ҳамда бутун коммунистик ва ишчилар ҳаракати учун катта воқеалар — К. Маркс туғилган куннинг 150 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига тайёргарлик кўрилмоқда. Бу буюк саналар партия бутун идеология фаолиятини тағин ҳам юксак поғонага кўтариши, марксизм-ленинизмнинг жуда бой меросини ўрганишда, революцион таълимотимизни ижодий тарзда янада ривожлантиришда янги катта босқич бўлиши шак-шубҳасиздир.

Бу саналар чет элларда, бутун халқаро коммунистик ҳаракат томонидан ҳам кенг кўламда нишонланади. Биз шунга аминмизки, коммунистик ҳаракат, барча антиимпериалистик кучларнинг бирлиги марксизм-ленинизмнинг бузилмас негизида мустаҳкамланиб бораверади ва душманларимизнинг айюҳаннос солишларига қарамай, келажак Маркс—Лениннинг улуғ ғояларининики, коммунизмники бўлади! (Гулдурос давомли қарсаклар).

Сўнгра ўртоқ Л. И. Брежнев конференция делегатларига Варшава шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий маслаҳат комитетининг 6-7 мартда Софияда бўлган мажлиси тўғрисида, шунингдек олти социалистик мамлакат қардош партиялари ва ҳукуматлари делегацияларининг шу йил 23 мартда Дрезденда бўлган учрашуви ҳақида ахборот беради. Конференция делегатлари бу ахборотни якдиллик билан маъқуллаб кутиб олдилар.

Ўртоқ Л. И. Брежнев ўз нутқининг пировардида бундай деди:

Ўртоқлар! Биз шундай даврда ва шундай вазиятда яшаб турибмизки, бу нарса жаҳонда биринчи бўлиб социализм ғалаба қозонган мамлакат бўлмиш бизнинг мамлакатимизга, шонли Ленин партияси бўлмиш бизнинг партиямизга, ижтимоий тараққиётнинг олдинги сафида бораётган бутун халқимизга жуда катта масъулият юклайди. Ишчилар, колхозчилар, зиёлилар—барча совет кишилари ана шу масъулиятни яхши биладилар ва уларнинг ҳар бири ўз соҳасида улуғ Ватанимиз қудратини мустаҳкамлаш учун курашмоқда.

Ишонч билдириб айтаманки, ўртоқлар, Марказий Комитет теварагига маҳкам жипслашган шонли пойтахт партия ташкилоти бундан буён ҳам коммунистик қурилиш соҳасида КПСС XXIII съезди қўйган вазифаларни муваффақиятли амалга ошириш учун олиб борилаётган курашнинг олдинги сафида бўладилар. (Гулдурос, давомли қарсаклар).

Сизларга, конференция делегатларига, Москванинг барча коммунистларига бундан буёнги ишларингизда чин кўнгилдан яна бир марта катта муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз, ўртоқлар. (Гулдурос, давомли қарсаклар. Ҳамма ўрнидан туради. «Ура!», «Яшасин КПСС!», «Партиямизнинг ленинчи Марказий Комитетига шон-шарафлар!» деган хитоблар эшитилади).

Шанба оқшоми

Шифокорлар минбари

ТВОРОГНИНГ ФОЙДАСИ

Творог организмнинг оқсил моддаларига бўлган талабини қондиради. Унда аминокислота моддалари ҳам жуда кўп бўлади. Творогдаги оқсил моддалари организм ёғ моддасини ўзлаштиришида катта ёрдам беради. Творог модда алмашинувини яхшилайди, жигарга ҳам яхши таъсир қилади. Унинг таркибида юқори сифатли сут ёғи А, Д, Е ва В2 витаминлари ҳамда минерал тузлар ҳам бор. Кальций тузи болаларга, ҳомиладор аёлларга жуда қўл келади. Ундан ташқари турли касалликлардан аритишда ҳам фойдаси бор. Шиш, газак олиш каби дардлар, жигар касаллиги, атерисклероз касаллигида ҳам творог истеъмол этиш тавсия қилинади.

Творог уч хил бўлади. Ёғлик, сал ёғлиқ ва ёғсиз турлари бор унинг. Оқсил моддалари, туз ва витаминлар деярли ҳаммасида ҳам баравар, ёғ моддасигина турлича бўлади. Масалан 100 грамм ёғли творогда ёғ моддаси 19 грамм, сал ёғлиқда 8,5 грамм, ёғсизида 0,5 грамм бўлади. Калориясига келганда ёғлиқ творог 230, ярим ёғлиги 140, ёғсизи 75 калорияга эга бўлади.

Ундан ташқари қоғозга ўралган твороглар ҳам бўлади. Бактериялардан тозаланган бундай творогни сут, қаймоқ ёки мураббо билан истеъмол қилиш мумкин.

Одатда творогда сут бактериялари тез ривожланади. Иссиқроқ жойда сақланса тезда ачиб, тахир таъм берадиган бўлиб қолади. Сифати бузилган творогни истеъмол қилмаган маъқул.

М. С. МАРШАК,
профессор.

●●●

СУВ ЧЕЧАГИ

Кўпчилик болага сув чечаги чиқаётганда уни ювинтириш мумкинми, деб савол беради. Мумкин. Ҳатто ювинтириш зарур ҳам. Тери озода бўлса юқумли касалликларнинг олди олинади.

Жом ё бўлак идишни қайноқ сув билан яхшилаб ювгандан кейин қайнаган илиқ сув солиш ва сув пушти рангга кирадиган қилиб марганцовка бўлакчаларини аралаштириш керак. Бадандаги пуфакчалар ёрилган, баъзиларининг ўрни қолган бўлса. бундай сувда ювинтириш айниқса қўл келади.

Боланинг юзи ва баданларига қўл теккизмай озроқ пахтани ҳўллаб артганингиз маъқул. Пахтани жуда эҳтиётлик билан текказиш керак. Сўнгра артаётганда ҳам беморни ниҳоятда авайлашингиз зарур.

Каттароқ ёшдаги болалар эса худди шу усулда ўзлари ювинишлари мумкин.

Ҳаммадан ҳам боланинг қўли тоза бўлишига аҳамият беринг. Тирноқлар олинган бўлиши зарур. Беморнинг қўлини кунига бирнеча марталаб совун билан ювишингиз лозим.

Ҳосил бўлган пуфакчалар ва уларнинг бироз қотганларига зелёнка ёки қуюқ марганцовка суринг.

Олдинроқ чиққан пуфакчалари қотиб, янгитдан чиқмай бошлагач болани 36—37 даража иссиқликдаги ваннага солишингиз ҳам мумкин. Бундай ванналар озодалик учунгина эмас, бадандаги яралар қичитишини босади. Ванна сувига ҳам бир оз марганцовка солиш керак.

Бола тузалиб бўлди деб баданини ишқалаб юва кўрманг.

Л. А. ПОПОВА,
медицина фанлари кандидати.

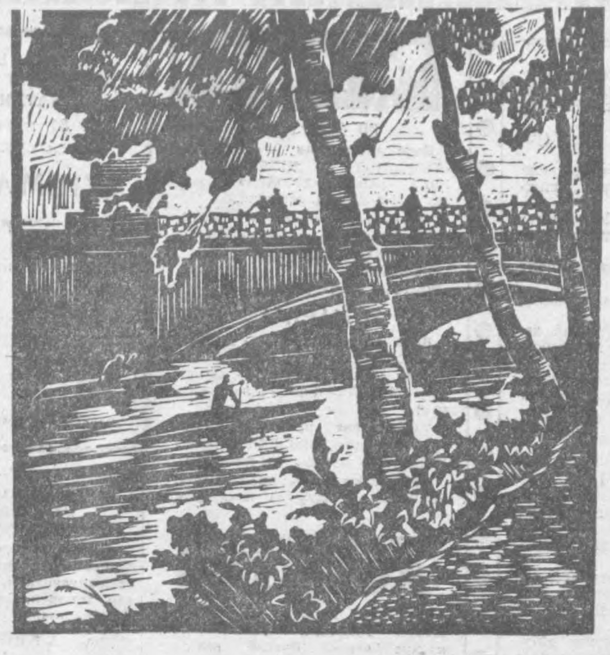

АНҲОР.

Рассом Ц. Циганков линогравюраси.

ТАСС МУХБИРЛАРИ— ШАНБА ОҚШОМИ УЧУН

ҲАВОНИ КУЗАТУВЧИ

Гродно шаҳридаги шаҳар савдосининг собиқ экспедитори, пенсионер В. М. Жемайдо 40 йилдан буён об-ҳавони кузатади. У Немандаги об-ҳаво, сувни, шамол йўналишини ҳар куни уч мартадан кузатиб махсус кундалик дафтарига ёзиб боради. Об-ҳавонинг ғайри-табиий, кам учрайдиган дақиқаларини алоҳида қайд қилади. Шунингдек, қушларнинг учиб келиши ва кетишини, дарёнинг музлаши, музларнинг кўчиши каби воқеаларни ҳам аниқ ёзиб боради.

Улуғ Ватан уруши йилларида ҳам Владимир Михайлович босқинчилардан яширин равишда Гродногаги об-ҳаво маълумотларини мунтазам ёзиб борди. Кунлардан бир куни дарёга тушиб, сув ҳароратини ўлчаётганида нариги қирғоқда турган бир гуруҳ одамларни сезиб қолади. Бу одамлар бош кийимларини унга силкиб туришар эди. У дарров қайиққа тушиб одамлар ёнига борди. Булар концлагердан қочиб, Неманнинг ўнг қирғоғига келган 14 совет ҳарбий асири эди. Об-ҳавони кузатиши натижасида у одамларга ҳам ўз вақтида ёрдам бера олди.

Шундан сўнг В. М. Жемайдо фашистлар уриб туширган совет учувчисини ўз хонасида яшириб турди, уйдан кейин учувчини хавфсиз жойга элтиб қўйди.

Ҳозирги кунда об-ҳавони кузатувчи-коллекционер бу чолнинг уйига мактаб ўқувчилари келиб туришади. Ҳаваскор метеорологнинг ён дафтари ўлкани ўрганиш ишларида ўқувчиларга катта ёрдам беряпти. Бу ерга балиқчилар ҳам келиб туришади. Улар ҳаво ҳароратини олдиндан билиб балиқ овлаш тараддудини кўра бошлайдилар.

Владимир Михайлович 70 ёшдан ошган. Лекин у кексайдим деб турмайди. Авалгидек кунига уч мартадан ўз кузатишларини мунтазам ёзиб боради. Кундалик дафтари табиат ўзгаришларини яққол акс эттиради.

Г. ГЕРАСИМОВ.

МОЦАРТ ЭМАС, БИРОҚ...

Айтишларига қараганда Моцарт ўзининг биринчи симфониясини 10 ёшида ижод этган. Ереван музика мактабининг 4-синф ўқувчиси Артём Казарян улуғ композиторнинг изидан боряпти. У 10 ёшга келиб 40 га яқин этюд, сюита, фантазия, скрипка, виолончель, труба учун асарлар ёзди. Бу асарларнинг ҳар бири ниҳоятда мусаффо ва боланинг ўзига хослиги билан ажралиб туради.

Артём ўзининг биринчи «Караван» фантазиясини ёзганида 4 ёшга кирган эди. Ҳали у пайтда нота дафтарини ҳам билмас эди. Ҳозир эса орадан 6 йил ўтгандан кейин ёш композиторнинг асарларини республикадаги кўзга кўринган чолғучилар ижро этишяпти.

Яқинда Арманистон Композиторлар союзида Артёмнинг янги асарлари муҳокама қилинди. Машҳур композитор Арам Хачатурян боланинг алоҳида қобилиятини тилга олди, унинг алоҳида диққатга сазовор эканлигини қайд қилди.

Г. ГАЛУСТЯН.

Табиатшунос ён дафтаридан

ЯНГЛИШИШ САБАБИ

Ёз пайти эди. Суғорилаётган пахтазор четида дам олиб ўтирар эдик.

Атрофини сув босган бир парча қуруқликдаги чумоли ва қумурсқаларнинг ташвишли ҳаракати эътиборимизни ўзига жалб этди. Кузата бошладик. Улар «йўргакланган» оқ ғумбакларини оғзига тишлаган ҳолда «тошқиндан» безовта бўлиб, сув босган қирғоққача чопишар эди. Натижа бўлмагач, яна жаҳл билан оғзини катта очиб «уйини» сувга бостириб юборган айбдорни топиб, жазолашга ҳаракат қилар эди.

«Айбдор» топилмагач, «қўшнилар» ўртасида ўзаро жанжал чиқди. Эҳтимол улар айбни бир-бирларига қўйишган бўлса. Жанг икки ўртада қизиб кетди. Қумурсқалар жуда кўп эди. Бир чумолига 4—5 қумурсқа ёпишиб олиб, уни ҳар томонга тортар ва оёғини қирқиб ташлар эди.

Аламзада чумолилар ҳам ўз душманини аямас, тўғри келиб қолса, чайир жағи орасида қумурсқаларнинг бошини танасидан осонгина жудо қилар эди.

Шу алпозда 25 минут давом этган жангда кўп қурбон бериб бўлса ҳам, жуссаси кичкина қумурсқаларнинг қўли баланд келди. Лекин бу ғалаба узоққа чўзилмади. Ўн минутлар чамаси ўтгач, чумолилар қайтадан шиддат билан жангга киришди. Бу сафар ҳар иккала томон шафқатсизлик билан жанг қилди. Бир ҳамладаёқ улар бир-бирини оёқсиз-бошсиз қилиб қўярди. Тенгсиз жангда чумолилар ҳам, қумурсқалар ҳам сон-саноқсиз қурбонлар бериб ўз томонига чекинди. Уларнинг ҳеч бири ғалабага эриша олмади.

Шуниси ажабланарлики, жанг тугагач, ҳар иккала томон қурбон бўлган ва майиб бўлган шерикларини инларига ташиб кетдилар.

Улар инига қайтиб киришганда атрофда кўллаб турган сув ҳам тупроққа шимилиб бўлган эди. Шунда биз жангга сабаб бўлган оқова сув эканлигига ишонч ҳосил қилдик. Янглишмовчилик жониворларнинг жанжалига сабаб бўлди.

Ё. ҚАРШИБОЕВ,
аспирант.

●●

ИЛОН ОВИ

Тошкент герпетологларининг биринчи экспедицияси Помир-Олой тоғ этакларига илон овига жўнаб кетди. Улар Ўзбекистон пойтахтининг ҳайвонот боғи учун турли илонлар овлаб, тоғларда қарийб бир ой бўлишади.

Эрта кўклам — илон ови айни юришадиган пайт. Қишки уйқудан уйғонган илонлар ҳозирча ланж бўлиб қоя тошлар бетида офтобда бир неча соатлаб исиниб ётади. Овчилар айни шу пайт уларни тутиб олади.

Шу баҳор Помир-Олой тоғларида тошкентлик илон овловчиларнинг яна икки экспедицияси ишлайди. Республика Фанлар академияси зоология ва паразитология институти билан Ўрта Осиё зона ҳайвонот комбинатининг герпетологлари гюрза илони овига тайёрланишяпти. Улар ўз питомникларидаги илонлар сонини тўлдиришлари ва мамлакат фармацевтика саноати учун бир йилда бир ярим килограмм чамаси қуруқ илон заҳари тайёрлаб беришлари керак.

(ЎзТАГ).

● *Уй бекаларига маслаҳат*

ХОНАНИ ЁРИТИШ

Ҳозирги кунда магазинларда турли-туман электр чироқлар сотилади. Бир хиллари ёруғликни шифтдан берса, бошқалари ердан — торшер яна бир хиллари девордан ёритади.

Уларнинг ҳаммаси ҳам диққатни тортади. Одамнинг дарров харид қилиб олгиси келади.

Бироқ бу лампаларни хонанинг катта-кичиклиги, баланд-пастлигига қараб харид қилиб олиш керак. Масалан, кўп лампали люстраларни ётоқхона ва кичик хоналарга ўрнатиш ноўрин бўлади. Аксинча катта уйларга кичик лампаларни ўрнатиш ҳам кўнгилдагидек бўлмайди.

Хонанинг баландлиги уч метр ва ундан ортиқ бўлса уч ёки беш лампали люстра осиш тавсия этилади.

Ошхона ва даҳлизда иккита лампа ёнгани маъқул.

Кечқурун қоғоз, китоб билан ёки тикиш билан шуғулланадиган одамлар қўшимча ёруғликдан фойдаланишлари керак. Бунда стол устига қўйиладиган абажурли лампалар, торшер, бралардан фойдаланиш мумкин.

Ёруғлик кўзга тушмаслиги даркор. Ҳаммадан ҳам сут рангидаги оқ шишадан тайёрланган лампалардан қўлланиш маъқул.

Ҳар бир лампа абажурли бўлгани яхши. Абажурнинг кўк ёки сариқ ранглигини танлашни тавсия этамиз.

Болалар ва кўриш қобилияти анча сусайиб қолган кексалар учун ёруғликнинг меъёрли бўлиши айниқса диққатга сазовор. Болалар уйларига торшер қўйилмагани маъқул. Кечаси бу хоналарда бра ёқишни тавсия этамиз. Ёруғлик берувчи лампаларни ўз ўрнига ишлатиш ҳам катта санъатдир. Улар ўз шакллари билан кўзни қувонтиришлари керак.

Хонада ёруғлик тўғри тақсимланиши учун электр лампаларнинг қуввати қандай бўлиши керак? Масалан, 15 квадрат метр майдонга эга бўлган хоналардаги ёруғлик қуввати тахминан 150—225 ваттни ташкил этиши керак.

Абажур пластмасса ёки қаттиқ қоғоздан ишланган бўлса, лампаларнинг қуввати 40 ваттдан ошмаслиги керак.

Ёруғлик меъёри билан тушиб турса кўз дам олади, асабларга ижобий таъсир этади.

КАКСА ЮРАК МАВЖЛАРИ

ЎЛКА ПАРИСИГА

Келиб наврўзи олам бўсалар олди яноғингдан,
Муаттар бўлди гуллар ҳам топиб баҳра қучоғингдан.
Кўзим тушгач юзингга лола сайрин эслади кўнглим,
Нигорим, майлими гулдаста терсам янги боғингдан.
Табассумлар ширинликни-ю, нозикликни гул барги,
Сабоқ олди латофат мактаби ичра дудоғингдан.
Юзинг, ҳар кўрганимда мен учун наврўзи оламдир,
Баҳор фасли узолмас кўзларин бошу-оёғингдан.
Камолот оламин шайдоси сен, шайдоларингдан мен,
Бу сўз турсин дилингда, чиқмасин ҳаргиз қулоғингдан.
Ҳаворанг кўйлагига гул тикар ой-ю, қуёш ҳардам,
Олиб нусха кеча-кун барқ уриб ёнган чароғингдан
Ғазал уйғонди-ю, ювди юзин наврўзи оламда.
Қаламдек қонди Чустий ҳам ичиб қайнар булоғингдан.

ЧУСТИЙ.

ОДОБ ҲАҚИДА

Одоб кишини қалбини ойдек зиё этар,
Халқ ўртасида қийматини кимиё этар.
Ҳар беадабни бе шаку, албатта, оқибат
Дунёда бе адаблиғи бахтин қаро этар.
Қандай гўзал экан улуғ одоби шеваси,
Инсонни баркамол этиб ақлин расо этар.
Бўлса жаҳонда ҳар киши бешарму беҳаё,
Чоҳий надомад ичра ўзни жо-бажо этар.
Фазлу ҳунар бирлан яна одоб аҳлини
Ҳар ким кўзига босган изин тўтиё этар.
Ҳар дам тафаккур айламаса қайси бе адаб,
Нафрат ўқини элдан ўзига раво этар.
Ҳар бир кишида бўлса ажаб феъли ҳулқи-хуш,
Элга ёқимли сўзлари бирла даво этар.
Сидқи дилида айтади бу сўзни завқ ила,
Мушкин адабни аҳли учун жон фидо этар.

МУШКИН.

● Халқ ҳофизлари

БИРИ-БИРИГА УСТОЗ

СУРАТДА: Маъруфхўжа Баҳодиров.

Отахон ҳофиз Муллатўйчи Тошмуҳамедов тожик халқининг ўлмас санъаткори Содирхон ҳофиз Бобошарипов билан дўст ва улфат бўлганди. Содирхон Тўйчи ҳофиздек дўстларини йўқлаб Тошкентга тез-тез келиб турар, ўз навбатида Муллатўйчи ҳам санъаткор дўстини сўроқлаб Хўжандга борарди. Содирхон ўзбек халқини ўз халқидек кўрганидан ўзбек тилида ҳам ашулалар айтарди. Тўйчи ҳофиз бўлса тожик шоирлари ғазалларидан завқ-шавқ билан куйлар эди.

Ҳофизларимиз ўртасидаги бу дўстлик ҳамон давом этмоқда. Тожикистон халқ ҳофизи Маъруфхўжа Баҳодиров билан қатор ўзбек ҳофизларининг дўстлик ва ҳамкорлиги бунга мисол бўла олади.

...Маъруфхўжа Баҳодиров машҳур Содирхон ҳофиз юрти — Ленинободдан. Унинг бобоси Олимхўжа ҳофиз Содирхон билан дўстона алоқада бўлган. Ёшлигидан санъатга қизиққан Маъруфхўжа дастлабки таълимни отаси Баҳодирхўжа ҳофиздан олади. Баҳодирхўжа фарзандига Содирхон йўлларидан ҳам таълим беради.

Маъруфхўжа санъат даргоҳига мустақил қадам қўйганида 17 ёшда бўлиб, Ленинобод ёш томошабинлар театрида ишларди. Орадан икки йил ўтар-ўтмас халқ унинг овозини Ленинобод область радиоси орқали ҳам тинглай бошлади.

Тожик адабиёти ва санъатининг Москвада ўтадиган биринчи декадасига тайёргарлик бораётган кунларда Маъруфхўжа Баҳодиров Душанба шаҳрига таклиф этилди. У филармония қошидаги катта ашула ва рақс ансамбли санъаткорлари сафига қўшилди. Маъруфхўжа бу ерда Тожикистон халқ ҳофизлари Абдумажид Ҳомидов, Акашариф Жўраевлардан таълим олди.

1941 йилнинг апрелида Москвада тожик адабиёти ва санъати декадаси бўлди. Кўплар қатори Маъруфхўжа Баҳодиров ҳам буюк пойтахтдан янги-янги режалар билан қайтди.

Улуғ Ватан уруши қизғин давом этиб турган кунларда—1944 йилда Тошкентда Ўрта Осиё халқларининг адабиёт ва санъат декадаси ўтказилди. Бу ерга келган тожикистонлик санъаткорлар сафида Маъруфхўжа ҳофиз ҳам бор эди. У Содирхон йўлларидан ижро этиб, санъат шинавандаларининг ҳурматига сазовор бўлди. Ана шу декадада қозонган улкан муваффақиятлари учун орадан кўп ўтмай унга Тожикистон ССРда хизмат кўрсатган артист деган унвон берилди.

Маъруфхўжа Баҳодиров ўз малакасини янада ошириш мақсадида 1950 йили Тошкентга келди. Ўзбекистон радиоси қошидаги тожик ансамблига бадиий раҳбарлик қила бошлади. Шу билан бирга Юнус Ражабий, Акбар Ҳайдаров, Жўрахон Султонов, Бобохон ва Акмалхон Сўфихоновлар каби санъаткорлардан кўп нарса ўрганди.

Тошкентда икки йилга яқин бўлгач, Маъруфхўжа Баҳодиров Тожикистон радиосига ишга таклиф этилади. Ҳофиз бу ерда бир неча йил самарали меҳнат қилгач, пенсияга чиқди.

Маъруфхўжа Баҳодиров 1960 йили бир группа совет санъаткорлари сафида қўшни Афғонистонга боради, форс-тожик классикларидан Бедил, Саъдий, Ҳофиз, Умар Хайём, Жомий ҳамда буюк ўзбек шоири Алишер Навоий шеърларидан айтиб, таҳсинга сазовор бўлади.

Маъруфхўжа Баҳодиров санъат соҳасидаги самарали меҳнатлари учун «Меҳнат Қизил Байроқ» ордени, «Ҳурмат белгиси» ордени ва бирнеча медаллар билан ҳамда уч марта Тожикистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий Ёрлиғи билан мукофотланган.

Халқ ҳофизи бўлиш шарафли ва айни вақтда, масъулиятли эканлигини Маъруфхўжа ҳофиз жуда яхши тушунади. Буни унинг қуйидаги машқ шеъридан ҳам билиб олишимиз мумкин:

Англангиз ҳамсуҳбати ақли расо,
Яхши соз, овози хуш руҳга ғизо,
Чиқса мусиқий садоси зеру бам,
Хуш ила тингланг, бу жондандир нидо.
Шоир эрмас, шеърият шайдосиман,
Лутфу маъни лаззатига муфтало.
Маъруфий, халқ ҳофизи бўлмоқ қийин,
Элни шод эт, мамнун эт бўлсин ризо.

Шу кунларда шаҳримизда яшаётган Маъруфхўжа ҳофиз буюк Навоийнинг улкан тўйига бағишлаб унинг ўлмас ғазалларига қуй басталамоқда, ўрганмоқда. Шу билан бирга, шоирларимиздан Чархий, Чустий, Жавдот Абдулла ғазалларига ҳам куй басталаб, ўз репертуарини бойитиб бораётир, Охунбобоев номидаги медицина билим юрти ҳаваскорларига ўз санъатини ўргатаётир.

У. ЮСУПОВ.

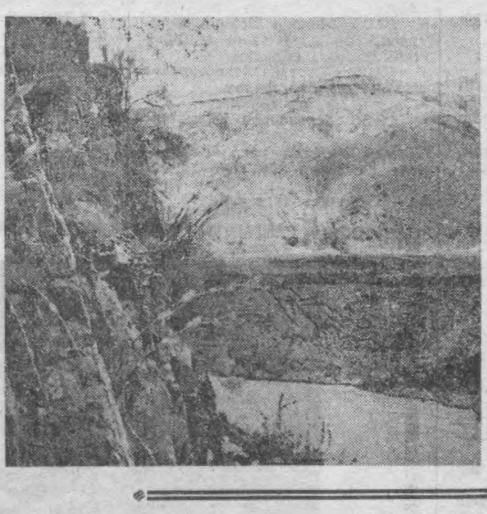

ҚУРАМА ТИЗМА ТОҒЛАРИ ОРОМБАХШ ЖОЙЛАРДАН БИРИ.

И. Душкин фотоси.

(ЎзТАГ).

●●●

ТУТ ДАРАХТИ ҚАЧОН ПАЙДО БЎЛГАН БИЛАСИЗМИ?

Маълумки, ҳозирги вақтда кўриниб турган тоғ ва тошлар неча миллион йиллар давомида ҳосил бўлган маҳсулотдир.

Тоғ жинсларининг келиб чиқиши бир неча сабаблар ва жараёнларга боғлиқ. Улардан энг қизиғи биз учун чўкинди тоғ жинсларидир. Буларнинг таркибида ўсимлик ва ҳайвон қолдиқлари сақланган бўлади. Чўкинди жинс қатламлари орасидан топилган ўсимлик тамғаси ва ҳайвон қолдиқлари муҳим геология аҳамиятига эга. Уларни ўрганиш ер қатламларининг ҳосил бўлиш сабабларини, шароитини, тарихини ва ниҳоят вақтини аниқлаб беради. Шу каби ўсимлик қолдиқларини Сижжак қишлоғининг Алвасти сойида чўкинди тоғ жинслари орасидан йиғиб олдик.

Бу ерда қорамтир — кўмирлашган тоғ жинсининг линзасимон қатлами топилди. Кўмирлашган жинснинг қалинлиги 10—15 сантиметр бўлиб, айрим бўлакларида дарахтнинг бутоғи йиллик халқалари яхши кўриниб турарди. Гилли жинслар орасидан тубан ҳайвонларнинг қолдиқлари ҳам топилди. Бу қатламлар орасидан топилган ўсимлик ва ҳайвон қолдиқлари геология фанида муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Тошкент атрофида учрайдиган неоген ётқизиқлари орасидан бундай ўсимликлар қолдиғи топилмаган. Шунинг учун ҳам бу қатламларнинг нисбий ёши етарли даражада аниқланмаган эди.

Топилган ўсимлик қолдиқларини геология фанининг яқин қисми палеоботаника фани аниқлаб бера олди. Уни кўмирлашган дарахт қолдиғи Ўзбекистон Фанлар академиясининг палеоботаника лабораторияси бошлиғи, геология фанлари кандидати Р. Худойбердиев аниқлади.

Бу ўсимлик қолдиғи тутлар оиласидан эканлиги маълум бўлди. Бу ўсимлик, олимларнинг берган маълумотига кўра, ҳозирги вақтда Ўрта Осиёда ўсмайди, фақат Кавказ тоғлари орасида субтропик иқлимда ўсиши мумкин. Ўзбекистон майдонида бундан 10—12 миллион йил олдин ўсган. Шу вақтгача неоген даврига кирувчи бундай қатламлар орасида яхши сақланган ўсимлик қолдиғи топилмаган эди. Бу ўсимликнинг топилиши неоген даври ётқизиқларининг юқориги қисмини, яъни плиоцен ярусида ўсганлигини исботлаб берди. Бу нарса Бурчимулла атрофида 10—12 миллион йил олдин қандай иқлим ҳукмронлик қилганини ва геологик ҳодисаларни тўғри тасаввур қилиш имконини берди.

Ш. ШОРАҲМЕДОВ.

ХАНДАЛАР

Муаллим бир куни талабаларига тарбия ва одоб ҳақида сўзлаб берди. Суҳбат талабаларда қандай таъсир қолдирганини билмоқчи бўлиб, бир ўқувчидан сўради:

— Ҳасан, тарбия ва одоб нима эканлигини тушундингми?

— Жуда яхши тушундим.

— Бўлмаса, айт-чи, уйда ота-онангни, мактабда ўқитувчининг айтганини қилмасанг, нима бўлади?

— Бу жуда осон савол-ку! Уйда таёқ еяман, мактабда эса «икки» оламан.

* * *

— Мудир билан учрашмоқчи эдим.

— Йўқлар.

— Қандай қилиб йўқлар? Ҳозир кўрдим-ку!

— Тўғри. Лекин у сизни аввалроқ кўрган эди.

* * *

Бир бўйдоқ ўртоғига:

— Уйланадиган қизим жуда чиройли, уй ишларида саранжом бўлиши керак,— дебди.

Ўртоғи таажжубланиб:

— Икки хотинга қандай уйланасан?— дебди.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО ТЎЛҚИН-ЛАРИДА

30 МАРТДА ШАНБА

Биринчи

18.00 Музикали салом (ўзбекча).
18.40 Спорт эшиттириши (ўзбекча).
19.20 «Севги қўшиқлари» деган концерт.
20.00 «Дугоналар» радиожурнали. Такрорий эшиттириш.
20.30 Енгил куйлар.
21.00 «Қардош социалистик мамлакатларда» деган эшиттириш (ўзбекча).
21.10 «Қадрдон далалар» деган концерт.
22.20 «Шанба оқшомида» деган концерт (ўзбекча).
23.10 «Хайрли кеч» деган концерт.

Иккинчи

19.00 Мақомлардан парчалар.
19.30 Ўзбекистонда тожик маданияти декадаси олдидан. Ж. Икромий. «Олов қизи» романидан боб (русча).
20.00 Дам олиш концерти (тожикча).
20.50 Проблемалар, тадқиқотлар, ўйлар (русча).
21.00 Енгил куйлардан концерт (русча).
21.30 Татар куйларидан концерт.

31 МАРТДА ЯКШАНБА

Биринчи

6.15 Тонгги концерт.
7.45 «Катталарга — болалар ҳақида» деган эшиттириш (ўзбекча).
8.25 Баҳор ҳақида қўшиқлар.
9.30 Танбур навоси.
10.30 Ш. Шомуҳамедовнинг «Наврўз—баҳор байрами» деган суҳбати.
11.15 «Табассум» радиожурнали.
12.15 «Эрталабки салом» (Москва).
13.30 Вокал ансамбларининг концерти.
14.00 «Ҳамал келди, амал кирди» деган эшиттириш (ўзбекча).
15.10 Сиз ёқтирган артистлар концерти.
15.40 Н. Сафаров. «Наврўз». Радиоҳикоя (ўзбекча).
16.10 «Ўрик гуллаганда» деган адабий-музикали композиция.
17.20 Радио эшитувчиларнинг талабларига мувофиқ концерт.
18.00 Севги сатрлари деган адабий-музикали эшиттириш (ўзбекча).
18.40 Қувноқ куйлар.
19.20 «Ўзбекистон гуллари» деган концерт.
20.00 «ЁШЛИК» радиостанциясининг программаси.
20.30 Шоирлар баҳор ҳақида (ўзбекча).
21.00 «Дунё харитаси олдида» деган эшиттириш (ўзбекча).
21.10 «Баҳор тароналари» деган концерт.
22.20 «Табассум» радиожурнали. Такрорий эшиттириш.
23.20 Лирика кечаси (ўзбекча).

Иккинчи

8.25 Рус халқ хорларининг концерти.
9.15 Реклама ва эълонлар.
19.00 Шоирлар баҳор ҳақида (ўзбекча).
19.30 Эстрада концерти.
20.00 «Юность» радиостанциясининг программаси (Москва).
21.00 «Гул мавсуми». Адабий-музикали композиция (тожикча).
21.30 «Баҳор ҳақида, бахтиёрлик ҳақида куйлаймиз».

Учинчи

14.00 Д. Пуччини. «Чио-Чио-Сан» операсининг монтажи.

1 АПРЕЛДА ДУШАНБА

Биринчи

6.15 Тонгги концерт.
8.25 Концерт.
9.15 «Республикамиз шаҳарлари ва областлари бўйлаб» циклидан эшиттириш (ўзбекча).
9.30 Оркестр куйлари.
9.50 «Қувноқ ҳикоялар (тожикча).
10.10 Енгил куйлар.
10.30 Ўзбек халқ куйлари.
11.15 «Иқтисодий ҳисобот» деган суҳбат (русча).
11.25 Ўзбекистон композиторларининг камер куйлари.
12.15 «ГДР бўйлаб репортёр билан» (русча).
13.30 Куйлардан-куйларга (русча).
16.10 «Композитор А. Козловский» деган концерт-очерк (ўзбекча).
16.50 «Правда» газетасининг обзори (ўзбекча).
17.00 Татар куйлари.
17.20 «Баҳор куйлари» деган радиокомпозиция (қозоқча).
18.00 «Марксизм-ленинизм — совет халқининг ғоявий байроғи» деган суҳбат (ўзбекча).
18.10 Ҳазил қўшиқлар (ўзбекча).
19.20 Ўзбек артистлари ижросида Шарқ халқлари қўшиқлари ва рақслари.
20.00 «Юность Узбекистана» радиостанциясининг программаси.
20.30 Ёшлар учун концерт (русча).
21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат (ўзбекча).
21.10 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт (ўзбекча).
22.20 Ҳамза номли театрнинг «Парвона» спектаклининг монтажи.
23.15 Дам олиш концерти (ўзбекча).

Иккинчи

8.25 «Баҳор табассумлари» (русча).
9.15 Реклама ва эълонлар.
9.30 Концерт.
19.00 Область театрлари артистларининг концерти.
19.30 Ҳазил қўшиқлар ва лапарлар.
20.00 А. Қаҳҳорнинг «Муҳаббат» номли повестидан парча (тожикча).
20.20 Қўшиқлардан —рақсларга (ўзбекча).
21.00 Арман совет ёзувчиси Оразий (М. М. Арутюнян) туғилган кунининг 90 йиллигига бағишланган эшиттириш (ўзбекча).
21.30 Москва. Миллионлар ленинча университети.

Учинчи

14.00 Қардош республикалар адабиёти. Б. Кербобоев. «Небит-Доғ» радиопостановкаси (русча).
16.00 «Фарҳод ва Ширин» музикали драмасининг монтажи.
18.00 Симфоник куйлар.

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА КЎРИНГ

30 МАРТДА ШАНБА

Биринчи

(3-КАНАЛ)
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ
Рус тилида:
18.20 Ўзбекистон композиторлари яратган музика.
Ўзбек тилида:
19.15 Телевизион янгиликлар.
19.30 Адабий театр. «Горький шундай бошлаган эди...»
МОСКВА КЎРСАТАДИ
21.00 Киносаёҳатчилар клуби.
22.00 «Огонёк».
23.30 «Вақт» информацион программаси.
24.00 Л. Толстой. «Альберт». Телеспектакль премьераси.
01.00 Москва эшиттиришларининг охири.

Иккинчи

(5 КАНАЛ)
МОСКВА КЎРСАТАДИ
18.30 Ўқувчилар учун. «Дўстлар давраси».
19.30 «Прогресс». Интервизион журнал.
20.00 Эфирда «Молодость».
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ
Ўзбек тилида:
21.00 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Кўшик қанотида».
21.50 «Мафтунингман». Бадиий фильм.
23.20 «Интизор дил тароналари». Концерт.

Учинчи

(9-КАНАЛ)
ДУШАНБА КЎРСАТАДИ
18.00 Экран — болаларга.
18.30 Адабий театр.
19.00 Рус тилида ҳафта янгиликлари.
19.15 Юмористик ҳикоя кечаси.
20.00 «Бир осмон остида». Бадиий фильм (тожик тилида).
21.15 «Яша!».
22.00 Ҳафта янгиликлари.
22.15 Музикали экран.

31 МАРТДА ЯКШАНБА

Биринчи

(3-КАНАЛ)
НАВРЎЗ БАЙРАМИ,
БАҲОР БАЙРАМИ,
МЕҲНАТ БАЙРАМИ
Ўзбек тилида:
10.55 Эшиттиришлар программаси.
11.00 Болалар учун. «Қанотли дўстлар».
11.25 Ўқувчилар учун. «Баҳор қувончлари».
12.00 «Салом «Баҳор». Телефильм.
Рус тилида:
12.55 Болалар учун. «Тяпа, Ляла ва ёнгин ҳақида» деган қўғирчоқ фильм.
13.15 «Князь Константин соати». Телеспектакль.
13.55 «Буни ҳамма билиши керак».
17.55 Эшиттиришлар программаси.
18.00 Рус тилида телевизион янгиликлар.
Ўзбек тилида:
18.15 Болалар учун кинофильм.
18.45 Навоийхонлик.
19.00 Баҳор этюдлари.
Рус тилида:
19.20 «Унинг исми Роберт». Бадиий фильм.
20.40 Эшиттиришлар программаси.
Ўзбек тилида:
20.45 «Гўзаллик куйчиси».
21.05 «Мана сенга олам-олам гул». Адабий эшиттириш.
21.25 «Ўзбекистон таомлари». Телефильм.
21.45 «Баҳор айёмида». Адабий-музикали эшиттириш.

Иккинчи

(5-КАНАЛ)
11.00 Ўқув эшиттиришлари программаси. Студентлар учун. Олий математикадан ўзбек ва рус тилларида машғулот.
МОСКВА КЎРСАТАДИ
13.00 Телевизион календарь. Маршал М. Тухачевский туғилган кунининг 75 йиллигига бағишланади.
13.30 Интервидение. «Кўҳна Псков архитектура ёдгорликлари».
14.00 «Сенга, ёшлик!». Баҳор карнавали.
15.00 Интервидение. Ўқувчилар учун. «Дўстларимиз саломи».
15.30 Совет Армияси ва Флоти жангчилари учун. Бадиий ҳаваскорлар концерти.
16.00 Ўқувчилар учун. «Сириус-2» операцияси.
16.30 «Хотин-қизлар, сизлар учун». Телевизион журнал.
17.00 Рангли телевидение программаси.
18.00 Хоккей бўйича СССР биринчилиги. «СПАРТАК» — «ДИНАМО» (Москва). Танаффус вақтларида телевизион янгиликлар.
20.15 Эфирда «Молодость». Горизонт».
21.15 Музикали киоска.
21.45 М. Горький. «Яков Богомолов». Совет Армияси Марказий театри спектакли.
24.00 «Етти кун». Халқаро программа.
00.45 Москва эшиттиришларининг охири.

Учинчи

(9-КАНАЛ)
ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ
Рус тилида:
19.45 Экран — болаларга.
20.00 Якшанба калейдоскопи.
20.45 Дам олиш концерти.
21.35 «Ҳаммаси сиз учун». Бадиий фильм.

1 АПРЕЛДА ДУШАНБА

Биринчи

(3-КАНАЛ)
17.55 Эшиттиришлар программаси.
18.00 Кичкинтойлар учун. «Қувноқ давра» (ўзбек тилида).
Рус тилида:
18.30 Телевизион янгиликлар.
18.45 Туркистон Ҳарбий округининг 50 йиллиги олдидан. «Қаҳрамонлар ва қаҳрамонликлар».
19.05 Алишер Навоий лирикаси. Шоир туғилган кунининг 525 йиллиги олдидан.
19.30 «Ҳафтада беш марта». Илмий-оммабоп фильм.
Ўзбек тилида:
19.50 Телевизион янгиликлар.
20.10 «Ярим аср йилномаси» циклидан кўп серияли телевизион ҳужжатли фильмнинг 1929 йил ҳақидаги серияси.
21.10 Халқ контроли—амалда.
21.35 Телевизион театр. Ҳ. Нуъмон, А. Шораҳмедов. «Ота» (биринчи қисми).

Иккинчи

(5-КАНАЛ)
Ўзбек тилида:
18.00 Ўқув эшиттиришлари программаси. Эстетика. «Санъатнинг жамият ҳаётидаги роли».
18.30 Студентлар учун назарий механикадан машғулот.
МОСКВА КЎРСАТАДИ
19.15 Эркаклар орасида баскетбол бўйича СССР биринчилиги мусобақалари. «Динамо» (Тбилиси) — «Спартак» (Ленинград). Эшиттириш Тбилисидан олиб кўрсатилади.
20.15 «Карусель». Музикали оммабоп эшиттириш.
21.00 Ўқувчилар учун. «Пионерия» телевизион агентлиги.
21.30 Марксизм-ленинизм асослари мактаби тинглoвчилари учун. КПСС тарихи.
22.00 Миниатюралар телетеатри. «13 стул».
23.15 Музикали танаффус.
23.30 «Вақт» информацион программаси.
00.15 Москва эшиттиришларининг охири.

Учинчи

(9-КАНАЛ)
18.00 ДУШАНБА ТЕЛЕВИДЕНИЕ СТУДИЯСИНИНГ ЭШИТТИРИШЛАРИ.

КИНО

30 МАРТДА

Қора автомобиль — «ЧАЙКА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли «ДРУЖБА» (2-залда) «МОСКВА» (кечқурун).

Татьянанинг куни — «ДРУЖБА» (1-залда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Найрангбоз — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кечқурун).

31 МАРТДА

Қора автомобиль — «ЧАЙКА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» НАВОИЙ номли, «ДРУЖБА» (2-залда), «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Татьянанинг куни — «ДРУЖБА» (1-залда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Найрангбоз — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 31/III да кундуз **Евгений Онегин**, кечқурун **Корсар**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 31/III да кундуз ва кечқурун **Қизбулоқ**, 1/IV да **Жон қизлар**.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА

31 мартда

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

ДУШМАНЛАР

(3 кўринишли драма)

(М. Горький туғилган кунининг 100 йиллиги муносабати билан).

Постановкачи — **Александр МУАТ**

Режиссёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти **Амин ТУРДИЕВ.**

Рассом — **Николай ЭПОВ.**

МИНОРА КРАНЛАРИ 2. МЕХАНИЗАЦИЯ БОШҚАРМАСИГА

қурилиш техникаси ремонти бўйича слесарлар, трайлер бошқарувчилари, автокранчилар, темирчи, минора крани машинистлари

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Сапёр кўчаси, 10-уй, кадрлар бўлими.

ҲУРМАТЛИ ХАРИДОРЛАР!
ЎЗБЕКИСТОН ССР
ЕНГИЛ САНОАТ
МИНИСТРЛИГИ

Аҳоли талабини тўла ўрганиш мақсадида
«ТАШОБУВЬТОРГ» 23-
«ПОЙАФЗАЛЛАР УЙИ»
МАГАЗИНИДА
1 апрелдан бошлаб пойафзал фабрикаларининг

МАҲСУЛОТЛАРИНИ САТАБОШЛАЙДИ.

Магазинимизга марҳамат!

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

1968 йил 12 апрель кундуз **соат 2 да**, Тошкент политехника институти химия-технология факультетининг илмий совети мажлисида (Т. Шевченко кўчаси 1-уй) техника фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун:

Н. И. Крайнев: «Ҳаракатланувчи ҳалқасимон насадкали абсорберда гидродинамика ва масса алмашув процессларини текшириш» деган темада;

Д. Анорметова: «Целлюлозани диметилолэтиленмочевина билан модификациялашда катализатор ва бошқа баъзи факторларнинг таъсирини текшириш» деган темада.

Диссертациялар билан институт кутубхонасида танишиш мумкин (Навоий кўчаси, 13-уй).

1968 йил 12 апрель кундуз соат 3 да, Тошкент халқ хўжалик институтининг илмий совети мажлисида (Олмазор кўчаси, 183-уй) иқтисод фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

Т. Мамажонов: «Андижон область колхозларида маҳсулот таннархининг пасайиш резервлари ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш рентабеллигининг ошиши» деган темада;

Э. Маҳмудов: «Қурилиш машиналари ва механизмлари ҳамда уларнинг иш самарасини ошириш йўллари» деган темада.

Диссертациялар билан институт кутубхонасида танишиш мумкин. (Олмазор кўчаси 183-уй).

САНЪАТ САРОЙИДА

30 мартда

НАВОИЙХОНЛИК КЕЧАСИ

(Алишер Навоий туғилган кунининг 525 йиллиги олдидан)

Кечада шоирлар — **Ҳамид ҒУЛОМ, Эркин ВОҲИДОВ, Ойдин ХОЖИЕВА, Абдулла ОРИПОВ, Эътибор ОХУНОВА, Гулчеҳра ЖЎРАЕВА;** СССР халқ артистлари — **Сора ЭШОНТЎРАЕВА, Галия ИЗМАЙЛОВА, Олим ХЎЖАЕВ, Саодат ҚОБУЛОВА;** Ўзбекистон ССР халқ артистлари — **Фароғат РАҲМАТОВА, Клара ЮСУПОВА, Раззоқ ҲАМРОЕВ;** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлардан — **Севилья ТАНГУРИЕВА, Эргаш ЙЎЛДОШЕВ, Асад АЗИМОВ** ҳамда Ўзбекистон радио ва телевидениесининг мақомчилар группаси қатнашадилар.

Бадиий раҳбар — Ўзбекистон ССР халқ артисти, академик **Юнус Ражабий.**

Муқимий номли театрнинг балет группаси, Тошкент театр ва рассомчилик институтининг студентлари, Тошкент хореография мактабининг ўқувчилари иштирок этадилар.

Кеч соат 8 да бошланади.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА

ТЕЗ КУНДА

Иноят **МАХСУМОВ** асари

Ўзбекистон халқ артисти академик Ю. Ражабий ва С. Жалил музикаси

НАВОИЙ АСТРОБОДДА

(Алишер Навоий туғилган кунининг 525 йиллигига бағишланган 3 парда 7 кўринишли музикали драматик ҳикоя).

Постановкачи режиссёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти, СССР давлат мукофоти лауреати **Р. Ҳамроев**

Режиссёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти **Ҳ. Умаров**

Дирижёрлар — **Н. Халилов ва Э. Тошматов**

Рассом — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби **Г. А. Визель**

Хормейстер — **Б. Умеджонов**

Балетмейстер — **Н. Турсунов**

Концертмейстерлар — **М. Фурман ва А. Малина**

Режиссёр ассистенти — **Р. Муҳитдинова.**

ТОШКЕНТ-ТОВАР ВАГОН ДЕПОСИНИНГ

Шумилов, Қизил тўқимачи Зангиота станцияларига кейинчалик икки ойлик

нузатувчи-ремонтчи

КУРСИДА ЎҚИШ УЧУН

вагонлар ремонти слесарлари

КЕРАК

Иш икки сменали. Тунги сменада навбатчиликдан сўнг икки кун дам олиш куни.

Вагон депосида ишчи-ёшлар мактаби ишлаб туради.

Қабул қилинганлар СССР темир йўли тармоқларида юриш учун бепул билет ёлғизлар ётоқхона ва ёқилғи билан таъминланадилар.

Болалар боғчаси ва яслилари мавжуд.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 5, Куйбишев шоссеси, 13/22-уй, кадрлар бўлими (5, 7, 12, 26, 55, 87-автобусларнинг «Тепловоз депоси» бекати), телефонлар В-3-22-22-2, Б-9-22-23-2.

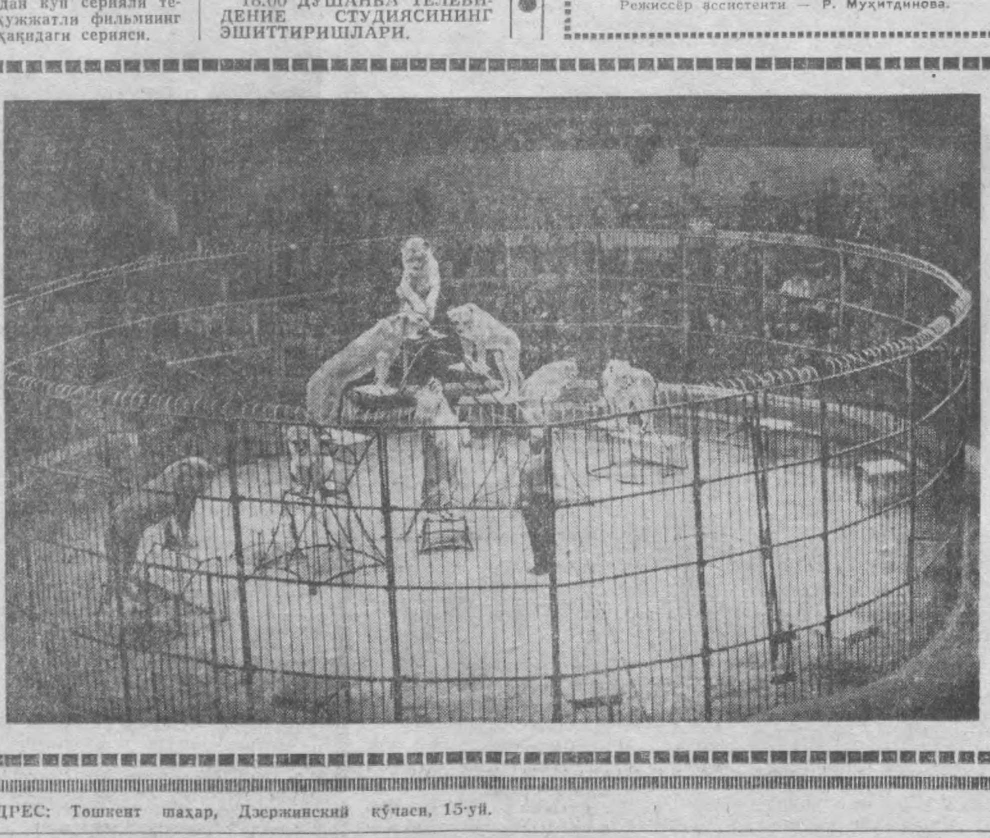

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

ҳар куни

ЎРГАТИЛГАН ШЕРЛАР АТТРАКЦИОНИ

Шерларни ўргатувчи — **Борис Денисов.**

РСФСРда хизмат кўрсатган артист Борис Вяткин иштирок этади.

Томошалар якшанба кунлари уч марта — кундуз соат 12, 3 ва кеч 7 яримда, бошқа кунларда кеч 7 яримда кўрсатилади.

Билетлар сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4-68 — «ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ» — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ. Коммутатор — В3-02-49 дан В3-02-58 гача, редактор ўринбосарлари — В3-29-33; В3-29-09; масъул секретарлар — В3-27-22; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — В3-29-42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — В3-27-03; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — В3-29-53; хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари — В3-29-70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари — В3-27-57; ахборот бўлими — В3-65-57; эълонлар бўлими — В3-81-42.

30 МАРТ, 1968 Й. Р. 05760. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64579. Нашр. № 2371.